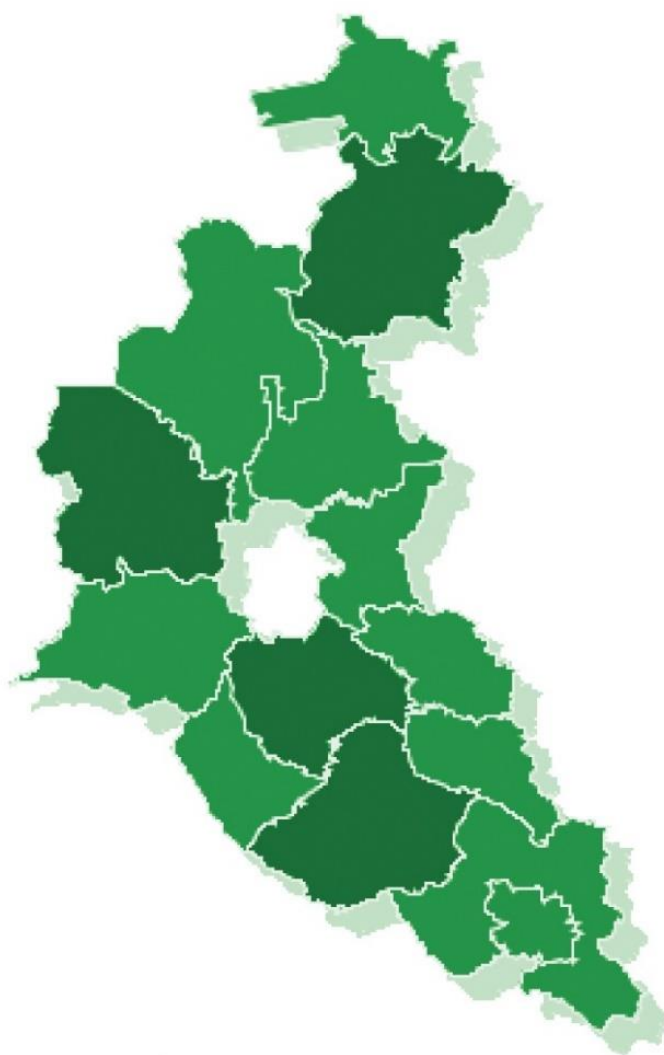

PREFERENCJE WYBORU DROGI ROZWOJU ZAWODOWEGO

RAPORT Z BADANIA UCZNIÓW KLAS 3 GIMNAZJÓW W POWIECIE RZESZOWSKIM I GMINIE MIASTO RZESZÓW

**Powiatowy Urząd Pracy
w Rzeszowie**

Zamawiający:

Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie

Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie

ul. Partyzantów 1a

35-242 Rzeszów

rzeszow.praca.gov.pl

Wykonawca:

Agencja Badawczo-Marketingowa Fast Solutions

www.fastolutions.pl

Dane rejestrowe:

Grupa WW sp. z o.o.

Plac Kilińskiego 2

35-005 Rzeszów

NIP 8133671625

Rzeszów, 2018

Spis treści

SŁOWO WSTĘPU	4
1. WPROWADZENIE	6
2. WNIOSKI Z BADANIA	8
3. CHARAKTERYSTYKA BADANYCH UCZNIÓW	15
4. PLANY EDUKACYJNE BADANYCH UCZNIÓW	25
5. PLANY ZAWODOWE BADANYCH UCZNIÓW	30
6. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA PLANY EDUKACYJNE BADANYCH UCZNIÓW	39
7. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA PLANY ZAWODOWE BADANYCH UCZNIÓW	47
8. NAJCZĘŚCIEJ PLANOWANE ŚCIEŻKI ROZWOJU PRZEZ BADANYCH UCZNIÓW	56
9. ZESTAWIENIE WYNIKÓW PRZEPROWADZONYCH BADAŃ Z DANymi OGÓLNYMI.....	61
SPIS TABEL I WYKRESÓW	74
ZAŁĄCZNIK: KWESTIONARIUSZ ANKIETY WYKORZYSTANY DO BADANIA UCZNIÓW KLAS 3 GIMNAZJÓW	77

SŁOWO WSTĘPU

Reforma szkolnictwa z 1997 r., której głównym założeniem było wprowadzenie gimnazjów, doprowadziła do załamania polskiego systemu kształcenia. Próba upodobnienia się za wszelką cenę do Zachodu pogrążyła ośmioletnie szkoły podstawowe, będące sprawdzoną bazą do wzrastania, rozwoju osobowości i nabierania odpowiedzialności za podejmowane decyzje – w tym te dotyczące sfery edukacyjnej i zawodowej.

Wprowadzenie gimnazjum zachwiało nie tylko polską edukacją, ale doprowadziło także do niebezpiecznego w skutkach „wmówienia” 13-latkom, że są już dorośli. Dzisiaj od pracodawców docierają do nas informacje, że wkraczającym na rynek pracy młodym ludziom brakuje nie tylko wiedzy fachowej, ale przede wszystkim wiele do życzenia pozostawia ich ogłada i stosunek do pracy. W tym miejscu warto podkreślić, że ponad 20% ogółu zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Osoby te ze względu na brak kwalifikacji nie mają szans na znalezienie stałej pracy.

Prowadząc dyskusję na temat oczekiwań rynku pracy nie sposób pominąć zapoczątkowanego w okresie transformacji ustrojowej rozwoju technologicznego. Wymusza on konieczność dostosowania wiedzy ogólnej i specjalistycznej, przekazywanej w procesie kształcenia, do ciągle zmieniającej się sytuacji na rynku pracy, a co za tym idzie warunków panujących w firmach. Niestety często wiedza przekazywana w szkole nie odpowiada poziomowi rozwoju technologicznego, jaki ma miejsce w poszczególnych zakładach pracy. Przyjmując zatem absolwenta szkoły do pracy trzeba uczyć go „na nowo”. Poprawie tej sytuacji nie służy również odstępianie lub ograniczenie do minimum kształcenia praktycznego.

Brak w systemie kształcenia edukacji z wiedzy o rynku obowiązującej już na poziomie szkoły podstawowej powoduje, iż młodzi ludzie wybierają często kierunki kształcenia, których ukończenie nie daje szans na znalezienie zatrudnienia zgodnego z tokiem nauczania. Uleganie obowiązującej modzie, bądź też zapaływanie się na kolegów, bez gruntownego przeanalizowania swoich słabych i mocnych stron, a także kierunków rozwoju gospodarki powoduje, iż w wielu przypadkach kształcą się całe pokolenia przyszłych bezrobotnych lub osób, które tuż po ukończeniu szkoły czy uczelni zmuszone będą się przekwalifikować. Z naszego doświadczenia wynika, że zderzenie się z realiami rynku pracy powoduje często bezradność, a świadomość posiadania nikomu niepotrzebnych kwalifikacji wzmacnia frustrację i niechęć do szukania nowych rozwiązań, także tych oferowanych przez powiatowe urzędy pracy. Chcąc chociaż w części pogodzić interesy pracodawców ze skutecznym doprowadzeniem do zatrudnienia naszych klientów, znaczna część środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywne przeciwdziałanie bezrobociu,

często i to w niemałych kwotach, musi być kierowana na reedukację osób bezrobotnych.

Wszystkie wspomniane powyżej czynniki przyczyniły się do przeprowadzenia badań, w których analizie poddane zostały plany i preferencje uczniów kończących byłe szkoły gimnazjalne, a następnie skonfrontowane z oczekiwaniami rynku pracy. Realizując te badania chcieliśmy znaleźć odpowiedź na pytanie: czy nasz lokalny rynek pracy przez najbliższe kilkanaście lat będzie w stanie się rozwijać, korzystając z zasobów młodych ludzi, którzy w tej chwili decydują o swojej przyszłości?

Dążąc do rozwoju gospodarczego oraz do stałego spadku bezrobocia konieczne jest prowadzenie bieżącej analizy potrzeb rynku pracy. Niezbędne jest powiązanie kierunków kształcenia z wymaganiami pracodawców i tendencjami rozwoju gospodarki. W tym celu należy tworzyć prognozy procentowego udziału wykształconych (na danym poziomie czy kierunku) niezbędnego do zabezpieczenia rynku. Wiąże się to z koniecznością połączenia ze sobą edukacji na wszystkich poziomach – od podstawowego do wyższego. Bezwzględnie należy także wprowadzić od szóstej klasy szkoły podstawowej, jako przedmiot obowiązkowy, edukację z wiedzy o rynku pracy, który powinien być prowadzony przez gruntownie przygotowanych nauczycieli – doradców zawodowych.

Na koniec powinniśmy uświadomić społeczeństwu, że w dzisiejszych czasach lepiej mieć konkretny fach w ręku, nawet na wszelki wypadek, nie zamykając sobie drogi do dalszego kształcenia. Doskonale wiemy, że uczyć trzeba się przez całe życie, jednak to te pierwsze decyzje w sprawie wyboru drogi rozwoju zawodowego często determinują szanse i pozycję na rynku pracy w przyszłości. Zatem najważniejsze jest to, aby przyszły zawód wybrać z głową.

POWODZENIA!

Adam Panek

Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie

1. WPROWADZENIE

Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie, a więc instytucja będąca pomysłodawcą i inicjatorem badania, postawiła sobie za cel poznanie planów i aspiracji zawodowych uczniów, którzy stanęli przed wyborem szkoły średniej. Pytania zadane w toku badania jego uczestnikom dotyczyły zarówno kolejnych etapów ich edukacji, jak i ich przewidywań i marzeń związanych z wyborem drogi zawodowej. Badanie skierowane zostało do uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych. Warto przy tej okazji zwrócić uwagę, że poza faktem, iż badanie zostało przeprowadzone w momencie podejmowania przez uczniów, być może, pierwszej z poważnych decyzji w ich życiu, na jego specyfikę i wyjątkowość wpływało to, że badaną grupę stanowili ostatni uczniowie gimnazjów likwidowanych w związku z reformą edukacji.

Obszar realizowanego w grudniu 2017 roku i styczniu 2018 roku badania był tożsamy z zasięgiem działania Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie. W związku z tym badaniem zostali objęci uczniowie szkół gimnazjalnych z terenu powiatu rzeszowskiego oraz miasta Rzeszów. Wspomniana klasyfikacja stanowiła także główną oś podziału w opisywanych badaniach. Właśnie w podziale na uczniów szkół z terenu powiatu rzeszowskiego oraz miasta Rzeszów w kolejnych rozdziałach zaprezentowane zostały wyniki przeprowadzonego badania.

Do realizacji zakładanych celów badawczych wykorzystano podejście ilościowe. Wykorzystanie ilościowej metody badania pozwoliło na:

- uzyskanie pełnej wiedzy na temat badanej populacji uczniów,
- określenie skali występowania badanych zjawisk,
- uzyskanie możliwości porównania ze sobą podgrup wyróżnionych w badaniu (np. uczniów szkół z terenu powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszów),
- określenie czynników wpływających na badane zjawiska,
- zapewnienie systematycznego charakteru badania.

W praktyce do realizacji badania posłużono się techniką ankiety audytoryjnej, która doskonale odpowiadała specyfice badanej grupy i miejscu przeprowadzenia badania – gimnazjaliści badani byli w swoich szkołach podczas trwania zajęć lekcyjnych.

Przed badaniem zaplanowano zrealizowanie próby wyczerpującej, czyli obejmującej wszystkich uczniów trzecich klas gimnazjalnych z badanego obszaru. W badaniu nie wzięli udziału jedynie uczniowie, którzy w dzień jego przeprowadzania odnotowali absencję w szkole. Ponadto dyrekcja jednej z rzeszowskich szkół nie wyraziła zgody na realizację badania wśród jej uczniów. Należy jednak ocenić, że proces zbierania danych empirycznych przebiegł zgodnie ze swoimi założeniami i zgromadzono materiał, który pozwolił na realizację zakładanych przed badaniem celów. W toku badania przebadano 2 613 uczniów (w tym 1 342 uczniów z terenu powiatu rzeszowskiego oraz 1 271 uczniów z terenu miasta Rzeszów). Należy jednak zwrócić uwagę, że z uwagi na

wykorzystaną technikę badania, w której respondenci samodzielnie wypełniali przedstawione im kwestionariusze ankiety, w ich odpowiedziach występowały także braki danych. Efektem tego są różne liczebności całkowite (n) w prezentowanych w dalszej części raportu wykresach i tabelach odpowiadającym kolejnym pytaniom z kwestionariusza ankiety.

Analiza wyników przeprowadzonego badania przedstawiona w kolejnych rozdziałach raportu eksponowała także statystyczne zależności między porównywanymi zmiennymi. Podczas testowania statystycznego za wyniki istotne statystycznie przyjęto te na poziomie istotności $p < 0,05$. Oznacza to, że zaakceptowano ryzyko błędu na poziomie 5%.

Biorąc pod uwagę zawartość i strukturę niniejszego raportu, postanowiono podzielić główną tematykę w nim przedstawianą na dwa oddzielne (ale w praktyce ściśle ze sobą powiązane obszary): plany edukacyjne badanych uczniów oraz ich plany zawodowe, które zostały przedstawione w Rozdziałach 4 i 5. Rozdziały te poprzedzone są Rozdziałem 3, w którym scharakteryzowano przebadaną grupę uczniów oraz Rozdziałem 2, który zawiera wyszczególnienie najważniejszych wniosków z całości przeprowadzonych badań. W dalszej części raportu zamieszczono natomiast opis czynników, które wpływały na plany edukacyjne (Rozdział 6) i zawodowe (Rozdział 7) badanych gimnazjalistów. W Rozdziale 8 przedstawiono najczęściej wybierane przez respondentów ścieżki własnego rozwoju. Rozdział 9 stanowi natomiast odniesienie wyników przeprowadzonego badania do ogólnych danych dotyczących regionu.

2. WNIOSKI Z BADANIA

Charakterystyka ogólna badanej grupy:

- W badaniu uczniów klas 3 gimnazjów na temat preferencji wyboru drogi rozwoju zawodowego wzięto udział **2613 uczniów**, z czego prawie **49% ze szkół z miasta Rzeszów** a ponad **51% ze szkół z terenu powiatu rzeszowskiego**.
- W badaniu wzięto udział 51,3% **kobiet (uczennic)** i 48,7% **mężczyzn (uczniów)**.
- Wystąpiła niewielka przewaga uczniów zamieszkujących **wsie (53,5%)**.

Zawód matki:

- **Matki** uczniów biorących udział w badaniu najczęściej pracowały w zawodach z grupy **specjalistów** (wg KZiS) (28,9%), **pracownic usługowych oraz sprzedawczyń** (22,8%), oraz **pracownic technicznych i przedstawicielek innego personelu średniego** (16,5%).
- W gimnazjach na terenie **powiatu rzeszowskiego** przeważają matki zatrudnione jako **pracownice usługowe i sprzedawczynie** (30,2%) a później jako **specjalistki** (20,3%). Odwrotna sytuacja jest w przypadku matek z terenu **miasta**, tutaj przeważały zawody z grupy **specjalistów** (37,5%).
- W szkołach w powiecie miasto Rzeszów bezrobocie matek wyniosło 3,7% i było trzykrotnie mniejsze niż w powiecie rzeszowskim (11,2%).

Zawód ojca:

- W ogóle **ojców** badanych gimnazjalistów jedną trzecią przypadków (33,3%) stanowili **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy**, następnie **specjaliści** (16,0%) oraz **przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy** (14,4%).
- Istnieje zróżnicowanie zawodów ojców w zależności od miejsca zamieszkania. Ojcowie uczniów uczęszczających do szkół z terenu **powiatu ziemskiego** pracowali najczęściej jako **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy** (45,4%) a z terenu **powiatu grodzkiego** jako **specjaliści** (26%).
- Odsetek bezrobotnych ojców wyniósł zaledwie 1,2%.

Plany edukacyjne badanych uczniów:

- Prawie połowa (46,0%) uczniów **z terenu obu badanych powiatów zadeklarowała wybór liceum ogólnokształcącego**, jako szkoły średniej, do której planują pójść po gimnazjum. Przy czym, najczęściej na taki wybór przyszłej szkoły wskazywali uczniowie z gimnazjów z terenu powiatu miasto Rzeszów. **W powiecie ziemskim najpopularniejszym wyborem było technikum** (40,4% odpowiedzi).

- **Prawie trzy czwarte badanych planuje kontynuować naukę** po szkole średniej, przy czym częściej tę opcję rozwoju wskazywali uczniowie szkół z miasta (80,4%) niż z powiatu ziemskiego (60,0%).
- **Docelowym wykształceniem, jakie najczęściej planują osiągnąć uczniowie w swoim życiu jest wykształcenie wyższe uniwersyteckie (ekonomiczne + nauki ścisłe)** – wskazał tak prawie co trzeci badany. W dalszej kolejności wskazania badanych padały na wykształcenie średnie zawodowe (20,9%) i wyższe politechniczne (19,6%). Najmniej osób pragnie poprzestać na wykształceniu branżowym I stopnia (4,1%).
- **Uczniowie szkół rzeszowskich mają wyższe aspiracje związane z wykształceniem niż uczniowie z powiatu rzeszowskiego.** Gimnazjaliści ze szkół rzeszowskich wyraźnie częściej wskazywali na chęć osiągnięcia wykształcenia wyższego ekonomicznego, bądź związanego z naukami ścisłymi (35,3%) i wyższego politechnicznego (24,0%). Uczniowie z miejscowości położonych w powiecie rzeszowskim natomiast częściej celowali w wykształcenie średnie zawodowe (27,4%).

Motywy wyboru szkoły:

- **Na decyzję o wyborze szkoły mają wpływ przede wszystkim zainteresowania oraz zdolności uczniów** (75,6% wskazań). W dalszej kolejności uczniowie zwracali uwagę na perspektywę otrzymania pracy (37,6%), wyniki w nauce (26,8%), perspektywę dalszej nauki (22,2%) i ofertę szkoły (19,7%).
- **Zgodność wyboru szkoły ze swoimi zainteresowaniami oraz perspektywa otrzymania pracy jest najważniejsza zarówno dla uczniów ze szkół z miasta jak i z powiatu rzeszowskiego.** Przy czym, uczniowie szkół z miasta Rzeszowa istotnie częściej zwracali uwagę na swoje wyniki w nauce (30,6%), perspektywę dalszej nauki (29,8%) oraz ofertę szkoły (24,8%) niż uczniowie z powiatu ziemskiego.
- **Uczniowie w głównej mierze podejmują decyzje o wyborze szkoły samodzielnie** – wskazywało tak prawie 70% badanych zarówno w szkołach w powiecie rzeszowskim jak i w mieście Rzeszów.
- Jednak ponad 2/5 badanych ze szkół z terenu miasta, oraz ponad 1/3 ze szkół z powiatu ziemskiego **kieruje się również zdaniem rodziców na ten temat i ewentualnie opiniami kolegów** – twierdził tak więcej niż co dziesiąty badany z obu wymienionych powiatów.

Plany zawodowe badanych uczniów:

- **Uczniowie najczęściej chcieliby pracować w przyszłości w branży związanej z ekonomią i reklamą** (24,4%). Popularnymi branżami okazały się być także informatyka (19%), moda i projektowanie (11,5%), medycyna (10,9%), mechanika (9,9%), hotelarstwo i gastronomia (9,9%) oraz elektronika (9,0%).

- W szkołach w powiecie rzeszowskim statystycznie istotnie częściej niż w mieście Rzeszowie wskazywano na chęć **podjęcia pracy w dziedzinie ekonomii i reklamy, mechaniki, hotelarstwa i gastronomii, budownictwa oraz transportu**. Natomiast gimnazjaliści rzeszowscy zdecydowanie częściej niż osoby z powiatu ziemskiego, wiąźali swoje **przyszłe plany zawodowe z medycyną**.
- Ponad połowa badanych (53,8%) wskazała, że **jej zawodem marzeń jest zawód wchodzący w skład grupy specjalistów** (zgodnie z KZiS). Często wskazywano też na zawody z grup: technicy i inny średni personel (18,5%), robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (9,2%) oraz pracownicy usług i sprzedawcy (9,0%).
- Uczniowie szkół z powiatu rzeszowskiego istotnie częściej wybierali zawody z grup: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy usług i sprzedawcy, siły zbrojne, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń oraz rolnicy. Natomiast uczniowie uczęszczający do szkół z miasta Rzeszów istotnie częściej wybierali zawody z grupy specjaliści, technicy i inny średni personel oraz przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy.
- Najczęściej wskazywanym zawodem marzeń okazał się być informatyk, którym chciałoby zostać 13,3% uczniów. Dużą popularnością cieszyły się także zawody lekarza (9,7%), mechanika (5,3%), sportowca (4,6), architekta (4,1%), psychologa (4%), policjanta (3,8%), biznesmena (3,3%) oraz prawnika (3,2%).
- Uczniowie uczęszczający do szkół z powiatu rzeszowskiego w sposób istotny statystycznie częściej wskazywali na zawód mechanika oraz policjanta. Natomiast ich koledzy uczący się w szkołach na terenie miasta Rzeszów wybierali częściej zawód lekarza, sportowca, architekta, oraz właściciela firmy/biznesmena.
- Najczęstszym motywem wyboru zawodu, wskazywanym przez badanych, okazał się być **wybór zawodu zgodnego z zainteresowaniami** – na taki powód postawiło aż 68,3% ogółu. Mniejsze znaczenie dla młodych ludzi miało to, że **wybrany zawód jest dobrze płatny (17,1%) i że wykonując go mogą nieść pomoc ludziom (13,0%)**.
- Dla uczniów ze szkół z terenu powiatu rzeszowskiego większe znaczenie miał wybór zawodu zgodnego z zainteresowaniami niż dla gimnazjalistów z Rzeszowa. Ci drudzy natomiast częściej niż rówieśnicy ze szkół z terenu powiatu ziemskiego wskazywali na dobre zarobki w zawodzie.
- Ponad 60% gimnazjalistów uważa, że **zawodem przyszłości jest informatyk oraz kolejno: grafik komputerowy (50,4%), lekarz (43,1%), elektrotechnik (38,4%), psycholog (35,4%), mechatronik (31,7%), logistyk (23,5%), przedstawiciel handlowy (20,9%) oraz policjant (20,6%)**. Najrzadziej jako zawód przyszłości uczniowie wskazywali: murarza (7,2%), stolarza (6,5%) oraz ogrodnika (4,3%).
- Większość gimnazjalistów z badanego obszaru **nie jest zainteresowana otrzymaniem fachowego doradztwa w kwestii zaplanowania własnej ścieżki kariery zawodowej** – twierdziło tak 67,5% ogółu badanych.

Czynniki wpływające na plany edukacyjne badanych uczniów:

- W zrealizowanym badaniu **kobiety częściej planowały wybrać liceum ogólnokształcące** - niemalże 60% ankietowanych. Odsetek ten wzrasta dodatkowo w szkołach w powiecie miasto Rzeszów. **Mężczyźni preferowali wybór technikum** (47,4%), istotnie częściej na ten typ szkoły wskazywali mężczyźni z gimnazjów z terenu powiatu rzeszowskiego.
- Do **wyboru liceum ogólnokształcącego** częściej skłaniali się uczniowie, których **matki i ojcowie** pracowali jako specjaliści bądź technicy i inny średni personel a ojcowie również jako przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy, kierownicy.
- **Wybór technikum** jako szkoły, do której planują iść badani, częściej był wskazywany przez dzieci, których **matki** były pracownikami z grupy pracowników usług i sprzedawców oraz robotników przemysłowych i rzemieślników a **ojcowie** pracowali w zawodach z grupy operatorów i monterów maszyn i urządzeń oraz robotników przemysłowych i rzemieślników.
- **80,0% ogółu gimnazjalistek po skończeniu szkoły średniej zamierza kontynuować dalszą naukę**, przy czym odsetek ten wzrasta w szkołach na terenie miasta. Wśród ogółu gimnazjalistów **59,2% wskazywało na chęć podjęcia dalszego kształcenia po szkole średniej**. Tutaj również odsetek ten wzrósł na terenie Rzeszowa. W szkołach w powiecie rzeszowskim **mężczyźni częściej wskazywali na chęć podjęcia pracy** po zakończeniu szkoły średniej (53,3%).
- Podjęcie **dalszego kształcenia** częściej deklarowali uczniowie, których **matki i ojcowie** pracowali jako specjaliści bądź technicy i inny średni personel a **ojcowie** również jako przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy, kierownicy.
- W ogólnej grupie badanych **kobiet największym zainteresowaniem cieszyło się zdobycie wykształcenia wyższego uniwersyteckiego** (ekonomiczne + nauki ścisłe oraz humanistyczne). **Mężczyźni zaś najczęściej wskazywali na wykształcenie wyższe politechniczne i średnie zawodowe**.

Czynniki wpływające na plany zawodowe badanych uczniów:

- Z badań wynika, że **wybór preferowanej branży, w której chcieliby pracować zależy od płci**. Uczennice częściej preferowały takie branże, jak: ekonomia i reklama, moda i projektowanie, medycyna, hotelarstwo i gastronomia oraz ochrona środowiska. Natomiast badani uczniowie częściej wskazywali na informatykę, mechanikę, elektronikę, budownictwo oraz transport.
- **Płeć determinuje również wskazania na wybór „zawodu marzeń” gimnazjalistów**. Kobiety częściej pragnęły zostać lekarzami, architektami, psychologami, policjantami oraz prawnikami. Mężczyźni zaś raczej

wskazywali na takie zawody jak: informatyk, mechanik, sportowiec, właściciel firmy/biznesmen.

- **Motywy wyboru „zawodu marzeń” zależne od płci badanych to chęć pracy w zawodzie dobrze płatnym i duże zapotrzebowanie na zawód** (odpowiedzi częściej wskazywane przez mężczyzn) **oraz chęć pomocy innym ludziom** (wskazywany przez kobiety). Co ciekawe, najczęściej wskazywany motyw, czyli wybór zawodu zgodnego z zainteresowaniami, nie jest zależny od płci respondentów.

Najczęściej planowane ścieżki rozwoju wskazywane przez badanych uczniów:

- W ogólnej grupie badanych najczęściej wskazywaną **ścieżką edukacji okazała się ta, która zakładała wybór liceum ogólnokształcącego, podjęcie dalszego kształcenia, oraz osiągnięcie wykształcenia wyższego uniwersyteckiego (ekonomicznego + nauki ścisłe)**. Wybór takiej ścieżki zadeklarowała ponad ¼ badanych uczniów (25,9%).
- Druga najpopularniejsza (14,5%) ścieżka rozwoju zakładała **wybór technikum, podjęcie pracy po jego ukończeniu i osiągnięcie docelowego wykształcenia średniego zawodowego**.
- Osoby pragnące **kontynuować naukę w liceum ogólnokształcącym, a po jego ukończeniu od razu podjąć wyższe studia w kierunkach humanistycznych stanowiły 13,0% ankietowanych**.
- W szkołach w powiecie rzeszowskim najwięcej uczniów zadeklarowało **wybór technikum, podjęcie pracy po szkole średniej oraz osiągnięcie docelowego wykształcenia średniego zawodowego (19,6%)**. Druga pod względem częstości wskazywania ścieżka zakładała wybór liceum ogólnokształcącego, podjęcie dalszego kształcenia oraz docelowe osiągnięcie wykształcenia wyższego w kierunkach ekonomii lub nauk ścisłych (18,2%).
- W grupie uczniów ze szkół z miasta Rzeszów, ponad jedna trzecia badanych (33,6%) zaplanowała swoją ścieżkę edukacji zakładając **wybór liceum ogólnokształcącego, podjęcie dalszego kształcenia i docelowe osiągnięcie wykształcenia wyższego (ekonomicznego + nauki ścisłe)**. Drugim najpopularniejszym wyborem okazał się wybór liceum ogólnokształcącego, podjęcie dalszego kształcenia oraz docelowe osiągnięcie wykształcenia humanistycznego (13,6%).
- Zrealizowane badania wykazały również, że **uczniowie wiedzieli, jaki docelowy poziom wykształcenia należy osiągnąć aby móc znaleźć pracę w branży, w której planują pracować**. Dla przykładu osoby chcące pracować w ekonomii i reklamie wskazywały na wykształcenie wyższe ekonomiczne i nauki ścisłe oraz humanistyczne. Dla branży informatycznej wskazywano wykształcenie politechniczne, dla medycyny wykształcenie wyższe z zakresu nauk ścisłych a dla branży mechanicznej wykształcenie średnie zawodowe i branżowe I stopnia.

Wnioski z przeprowadzonych badań w kontekście danych pozyskanych przy użyciu metody desk research:

Analiza desk research Zapotrzebowanie na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim dla powiatu m. Rzeszów i dla powiatu rzeszowskiego:

- Wyniki zrealizowanych badań wskazywały na fakt, iż **1/3 pracodawców zarówno z terenu powiatu grodzkiego jak i ziemskiego planowała zatrudniać kolejnych pracowników.**
- Jedynie, deklarowane przez pracodawców z terenu powiatu ziemskiego, zapotrzebowanie na pracowników usług i sprzedawców (11,9%) mniej więcej pokrywa się z ilością uczniów chcących wykonywać zawody z tej grupy (10,9%). **W powiecie ziemskim pracodawcy najczęściej chcieli zatrudniać robotników przemysłowych i rzemieślników (43,6% wskazań) oraz specjalistów (21,7% odpowiedzi) i pracowników usług i sprzedawców (11,9%) a uczniowie najczęściej wskazywali na chęć kształcenia w zawodach z grupy specjalistów (48,5%).**
- **W Rzeszowie** grupa zawodów najczęściej wskazywana przez pracodawców jako oczekiwane, to **specjaliści (27,5% odpowiedzi) oraz największy procent badanych gimnazjalistów chciał pracować w zawodach skategoryzowanych w tej grupie - 59,1%. Niestety podaż (deklaracje uczniów, co do zawodu marzeń) przekracza w tym przypadku popyt ponad dwukrotnie.**
- Pracodawcom na terenie miasta brakowało również pracowników z grup pracownicy usług i sprzedawcy (25,2%) oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (18,9%). Uczniowie zaś częściej chcieli podążać w kierunku zawodów z grupy techników i innego średniego personelu (20,9% wskazań).
- **Ponad połowa badanych** zarówno z terenu powiatu ziemskiego jak i z miasta Rzeszowa deklarowała, że **ma problemy z znalezieniem odpowiedniego pracownika, najczęściej z powodu braku osób o odpowiednich umiejętnościach zawodowych**, niskiego poziomu motywacji do pracy oraz braku osób posiadających odpowiednie kompetencje i odpowiedni zawód. Co nasuwa wniosek, że uczniowie przy wyborze „zawodu marzeń” nie powinni kierować się tylko swoimi zainteresowaniami, ale również **analizować rynek pracy pod kątem możliwości znalezienia zatrudnienia po szkole a w trakcie edukacji zawodowej powinni również nabywać umiejętności praktyczne poprzez praktyki i staże.**
- Przekłada się to też na plany edukacyjne uczniów, te najbardziej ambitne odbiegają od wykazywanego przez pracodawców zapotrzebowania na pracowników. **Odsetek uczniów planujących uzyskać wykształcenie wyższe** (zarówno uniwersyteckie ścisłe, ekonomiczne, humanistyczne jak i politechniczne) **wyniósł prawie 75% dla szkół z miasta Rzeszowa i nieco ponad 50% dla szkół z terenu powiatu rzeszowskiego, co znacząco**

przewyższa oczekiwania pracodawców (34,5% wskazań w mieście Rzeszowie i 28,1% wskazań w powiecie rzeszowskim).

- Rozbieżność między planami pracodawców co do zatrudniania pracowników o wykształceniu średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym, a planami uczniów, chcących osiągnąć ten poziom wykształcenia już jest zdecydowanie mniejsza. Jednak należy podkreślić, **że znaczenie odpowiedniego poziomu wykształcenia jest dla pracodawców kwestią wtórną – najczęściej wskazywali oni na problem braku osób o odpowiednich umiejętnościach zawodowych.**

Analiza desk research *Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2017 r.:*

- W połowie 2017r. odnotowano **największą ilość osób bezrobotnych** w następujących grupach zawodów: **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (26,9% bezrobotnych w zawodach), pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (20,5%),** technicy i inny średni personel (16,3%), specjaliści (13,7%), pracownicy przy pracach prostych (8,9%).
- Również **wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej adresowane były najczęściej do osób bezrobotnych z następujących grup zawodów: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 23,9% ogółu zgłoszonych do PUP ofert pracy w zawodach oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (23,0%),** jednak **liczba bezrobotnych dwukrotnie przekraczała liczbę pojawiających się ofert.**
- W kontekście największego zainteresowania badanych gimnazjalistów uzyskaniem zawodów *marzeń* z grupy specjalistów (48,5% wskazań w powiecie rzeszowskim oraz 59,0% w Rzeszowie) podkreślić należy bardzo **małą liczbę ofert pracy dla pracowników z grupy specjalistów** (2 608 ofert), co stanowi 6% ogółu ofert pracy zgłoszonych do PUP.

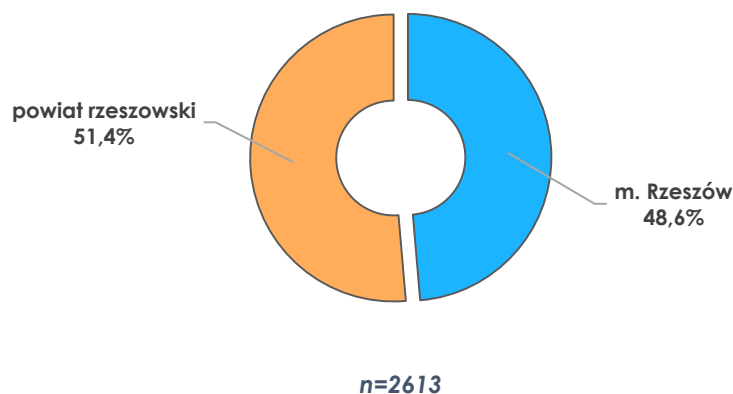
Analiza desk research *Barometr zawodów 2018:*

- **Większość wybieranych przez uczniów zawodów jest uzasadniona potrzebami rynku pracy powiatu rzeszowskiego ziemskiego i grodzkiego oraz województwa podkarpackiego (zawody zrównoważone).**
- Osoby chcące wykonywać takie zawody jak: **mechanik, nauczyciel praktycznej nauki zawodu, kucharz, fryzjer, kierowca autobusów, samochodów ciężarowych, przedstawiciel handlowy, elektryk, fizjoterapeuta, elektromechanik, pielęgniarka, przedszkolanka, stewardesa i samodzielny księgowy,** mają duże szanse na rynku pracy, bo to **zawody na które jest bardzo duże zapotrzebowanie (zawody deficytowe).**
- Uczniowie chcący pracować w zawodach uznanych za **nadwyżkowe, czyli jako prawnicy, nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących albo nauczania przedszkolnego, tłumacze, rolnicy, ekonomiści i pracownicy biur podróży** mogą mieć duże problemy ze znalezieniem zatrudnienia po zakończeniu edukacji.

3. CHARAKTERYSTYKA BADANYCH UCZNIÓW

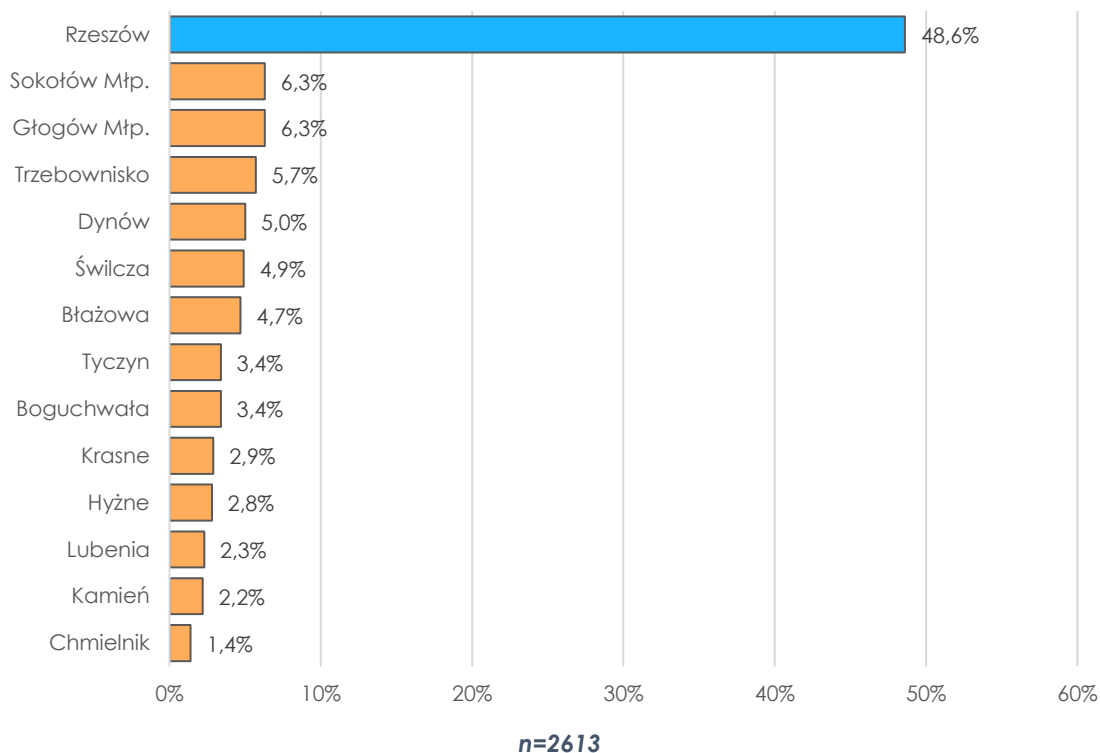
W badaniu uczniów klas 3 gimnazjów na temat preferencji wyboru drogi rozwoju zawodowego wzięło udział 2613 uczniów, z czego prawie 49% ze szkół z miasta Rzeszów, a ponad 51% ze szkół z terenu powiatu rzeszowskiego.

Wykres 1. Podział badanych na uczniów szkół z powiatu m. Rzeszów i powiatu rzeszowskiego

Jak widać na danych zamieszczonych na Wykresie 2, niemal połowę badanych gimnazjalistów (48,6%), stanowili uczniowie szkół zlokalizowanych w Gminie Miasto Rzeszów. Na terenie powiatu rzeszowskiego najliczniej reprezentowane były gminy Sokołów Małopolski oraz Głogów Małopolski (po 6,3% ankietowanych uczęszczało do tamtejszych gimnazjów). Prawie 6% badanych to uczniowie z gminy Trzebownisko. Około 5% populacji stanowią kolejno ankietowani z gmin Dynów, Świlcza i Błażowa. Z gmin Boguchwała oraz Tyczyn wśród ogółu badanych znalazło się 3,4% uczniów. Poniżej 3% ankietowanych stanowią uczniowie z gmin Krasne, Hyżne, Lubenia i Kamień. Najmniej liczna grupa uczniów w badaniu reprezentowała gminę Chmielnik (1,4%).

Wykres 2. Podział badanych na uczniów szkół z poszczególnych gmin objętych badaniem

Dane zamieszczane w Tabeli 1 umieszczonej na kolejnej stronie dotyczą podziału ankietowanych na poszczególne szkoły. Najliczniej reprezentowane w badaniu były gimnazja zlokalizowane na terenie miasta Rzeszów. Były to gimnazja przy SP nr 31 w Rzeszowie (ul. Pułaskiego 11) – 5,6% ankietowanych uczęszczało do tej placówki, a kolejno było to gimnazjum przy SP nr 21 w Rzeszowie (ul. Miodowa 6) (5,5% badanych), oraz w ZSO nr 4 w Rzeszowie (ul. Rejtana 30) (5,2%) i przy IX LO w Rzeszowie (ul. Orzeszkowej 8a) (5,1% badanych). Z terenu powiatu rzeszowskiego najliczniej reprezentowane było gimnazjum w ZS w Błażowej (4,9%). Kolejne pod względem liczebności były gimnazja z Rzeszowa: Gimnazjum Sióstr Prezentek w Rzeszowie (ul. ks. Jałowego 1) (4,2%), gimnazja przy SP nr 25 w Rzeszowie (ul. Starzyńskiego 17) (3,5%) oraz przy ZS Energetycznych w Rzeszowie (ul. Dąbrowskiego 66a) (3,4%). Uczniowie z gimnazjum w Tyczynie również stanowili 3,4% ankietowanych, a ze SP w Głogowie Małopolskim 3,3%. Uczniowie z Gimnazjum w Hyżnem, SP nr 29 w Rzeszowie (ul. Partyzantów 10a), SP nr 5 w Rzeszowie (ul. Stocińska 4), ZS Sportowych w Rzeszowie (ul. Hetmańska 38), III LO w Rzeszowie (ul. Chopina 11), SP w Siedliskach oraz SP w Dynowie stanowili od 2,8% do 2,1% ogółu ankietowanych.

W pozostałych gimnazjach liczba uczniów biorących udział w badaniu nie przekraczała 50 osób, co stanowi ok 2% badanej populacji lub mniej.

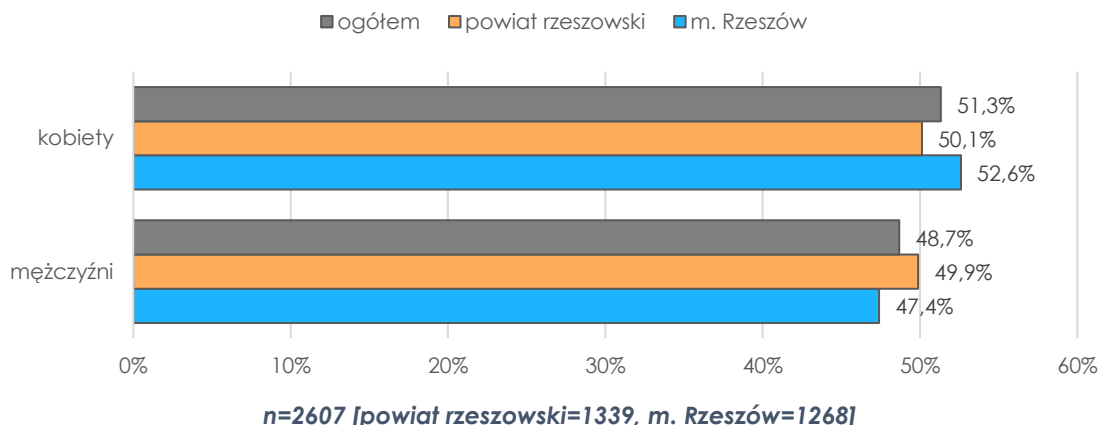
Tabela 1. Podział badanych na uczniów szkół z poszczególnych szkół objętych badaniem

powiat rzeszowski:		m. Rzeszów:	
Szkoła	%	Szkoła	%
ZS w Błażowej	4,9%	SP nr 31 (ul. Pułaskiego 11)	5,6%
Gimnazjum w Tyczynie	3,4%	SP nr 21 (ul. Miodowa 6)	5,5%
SP w Głogowie Małopolskim	3,3%	ZSO nr 4 (ul. Rejtana 30)	5,2%
Gimnazjum w Hyżnem	2,8%	IX LO (ul. Orzeszkowej 8a)	5,1%
SP w Siedliskach	2,3%	Gimnazjum Sióstr Prezentek (ul. ks. Jałowego 1)	4,2%
SP w Dynowie	2,1%	SP nr 25 (ul. Starzyńskiego 17)	3,5%
ZS w Sokotowie Małopolskim	1,8%	ZS Energetycznych (ul. Dąbrowskiego 66a)	3,4%
SP w Niechobrze	1,8%	SP nr 29 (ul. Partyzantów 10a)	2,7%
ZS w Kamieniu	1,6%	SP nr 5 (ul. Słocińska 4)	2,3%
SP w Rudnej Wielkiej	1,6%	ZS Sportowych (ul. Hetmańska 38)	2,3%
ZS w Trzebosi	1,5%	III LO (ul. Chopina 11)	2,3%
ZS w Chmielniku	1,4%	SP nr 18 (ul. Bł. Karoliny 21)	1,5%
SP w Trzcianie	1,2%	SP nr 28 (ul. Solarza 12)	1,3%
SP w Trzebownisku	1,2%	SP nr 4 (ul. Dębicka 288)	1,2%
SP w Brańkowie	1,1%	SP nr 7 (ul. Beskidzka 5)	1,0%
SP w Racławówce	1,0%	ZSO nr 3 (ul. Wyspiańskiego 16)	0,6%
ZS w Maławie	1,0%	SP nr 22 (ul. Ptasie 2)	0,5%
ZS w Górnio	1,0%	ZS Plastycznych (ul. Staszica 16a)	0,5%
ZS w Jasionce	1,0%		
SP w Świlczy	0,9%		
ZSO w Głogowie Małopolskim	0,9%		
ZSP w Krasnem	0,9%		
ZS w Wysokiej Głogowskiej	0,8%		
ZS w Przewrotnem	0,8%		
ZS w Łubinie	0,7%		
ZS w Zaczerniu	0,7%		
SP w Boguchwale	0,7%		
ZS w Harcie	0,7%		
ZS nr 1 w Stobiernej	0,7%		
ZS w Palikówce	0,6%		
ZS w Wólce Niedźwieckiej	0,6%		
ZS w Łukawcu	0,6%		
ZS w Pawłokomie	0,6%		
ZS w Łowisku	0,5%		
ZS nr 1 W Nienadówce	0,5%		
ZS nr 2 w Stobiernej	0,5%		
ZS w Nowej Wsi	0,5%		
ZS w Budach Głogowskich	0,5%		
ZS w Bachórze	0,5%		
ZS nr 2 W Nienadówce	0,5%		
SP w Dylągowej	0,4%		
ZS w Strażowie	0,4%		
SP w Trzebusce	0,3%		
ZS w Łące	0,3%		
ZS w Wólce Podleśnej	0,3%		

n=2613

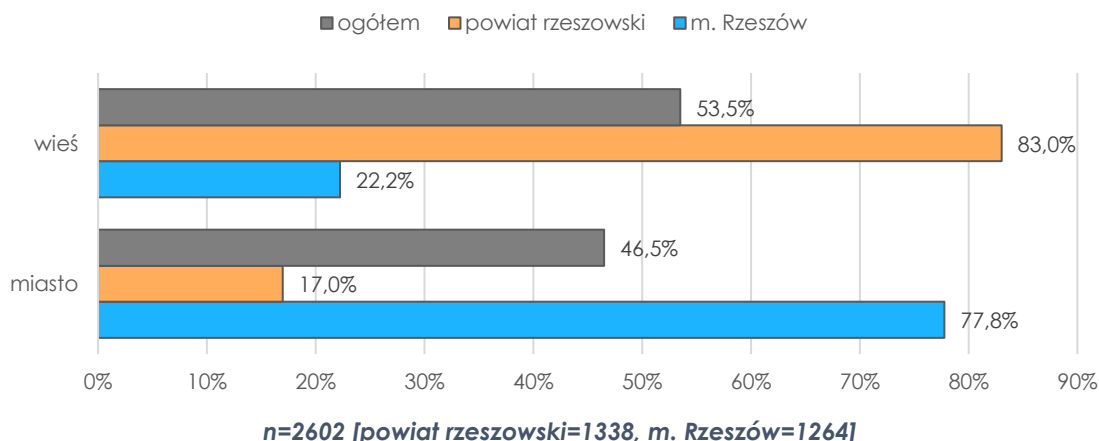
Zgodnie z poniższym wykresem, w ogólnej liczbie uczniów gimnazjów biorących udział w badaniu preferencji wyboru drogi rozwoju zawodowego, odsetek kobiet stanowił 51,3%, a mężczyzn 48,7%. Przy czym w szkołach na terenie powiatu miasta Rzeszów odsetek kobiet był jeszcze większy (52,6%). W gimnazjach w powiecie rzeszowskim nie odnotowano takiego zróżnicowania. Procent kobiet i mężczyzn wyniósł niemal równo po 50% badanych.

Wykres 3. Płeć badanych uczniów (w podziale na powiat)

Co ciekawe, nie wszyscy uczniowie gimnazjów zlokalizowanych na terenie powiatu miasta Rzeszów zamieszkiwali na terenie miasta. Takich osób było 77,8%, pozostali uczniowie uczęszczający do gimnazjów z terenu miasta zamieszkiwali tereny wiejskie (22,2%). Z kolei 83% uczniów z terenu powiatu ziemskiego to mieszkańcy wsi. W gimnazjach z terenu powiatu rzeszowskiego ziemskiego również uczyli się ankietowani, którzy podawali, jako miejsce zamieszkania, miasto. Stanowili oni prawie 17% badanych. Na ten wskaźnik ma zapewne wpływ fakt posiadania statusu miasta przez niektóre miejscowości z terenu powiatu rzeszowskiego.

Wykres 4. Miejsce zamieszkania badanych uczniów (w podziale na powiat)

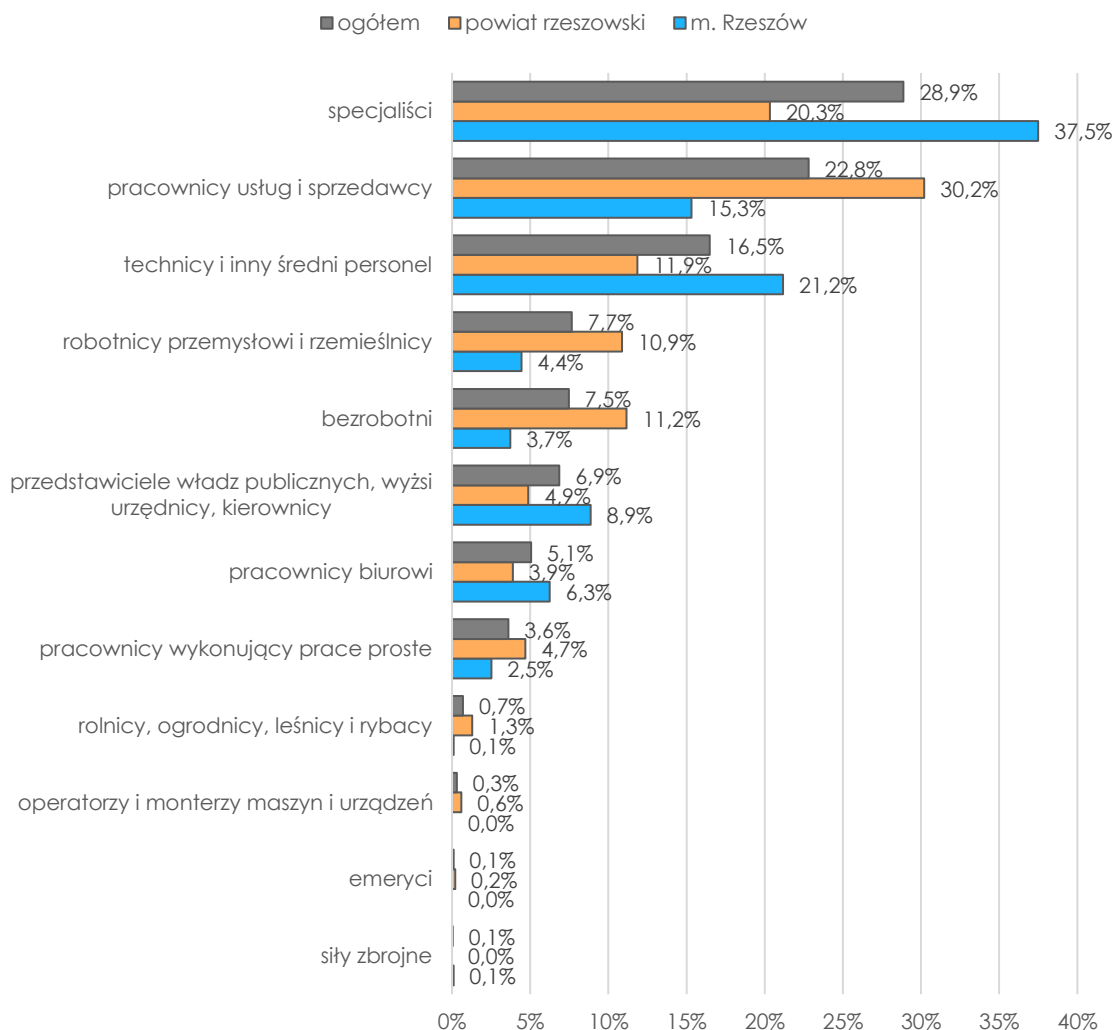

W kwestionariuszu ankiety skierowanym do badanych gimnazjalistów znalazły się także pytania dotyczące zawodów wykonywanych przez ich rodziców. Pytania te miały otwartą formę, zatem ankietowani uczniowie mogli w dowolny dla siebie sposób sformułować swoje odpowiedzi. W wyniku tego wyszczególnionych zostało ponad 200 różnych zawodów. W związku z tym na potrzeby przeprowadzenia analizy wyników badania i ich prezentacji dokonano kategoryzacji tychże zawodów. Podział zawodów dokonany został na podstawie *Klasyfikacji Zawodów i Specjalności* (KZiS) stworzonej na potrzeby rynku pracy. Dodać należy, że szczegółowa klasyfikacja zawodów matek i ojców uczniów klas III gimnazjów, z uwagi na jej obszerność, zamieszczona została w aneksie niniejszego raportu.

Wykres 5 obrazuje, które grupy zawodowe były najliczniej reprezentowane przez matki uczniów biorących udział w badaniu. Ogółem największy odsetek matek respondentów należał do grupy specjalistów (28,9%). Drugą pod względem ogólnej liczebności grupą były pracownice usługowe oraz sprzedawczynie (22,8%), a trzecią pracownice techniczne oraz przedstawicielki innego personelu średniego (16,5%).

Natomiast w przypadku podziału na powiat rzeszowski oraz miasto Rzeszów, zgromadzone wyniki badania wskazały, iż matki uczniów ze szkół z powiatu ziemskiego najczęściej zatrudnione były jako pracownice usługowe oraz sprzedawczynie (30,2%), a dopiero na drugim miejscu jako specjalistki (20,3%). W odniesieniu do matek uczniów rzeszowskich gimnazjów: ponad jedna trzecia z nich (37,5%) pracowała w grupie zawodowej specjalistów, a drugą pod względem liczebności grupą były pracownice personelu technicznego i innego personelu średniego (21,2%). Warto także zauważyć, że w grupie matek uczniów ze szkół z terenu miasta Rzeszów bezrobocie było trzykrotnie niższe niż w grupie matek uczniów z gimnazjów z terenu powiatu rzeszowskiego.

Wykres 5. Zawód matki (wg grup KZiS) badanych uczniów (w podziale na powiat)

n=1995 [powiat rzeszowski=1003, m. Rzeszów=992]

Dane zaprezentowane na kolejnym wykresie (Wykres 6) również stanowią odniesienie do zawodów wykonywanych przez matki badanych uczniów, jednak są one ujęte w innej formie – podgrup *Klasyfikacji Zawodów i Specjalności*. Są to zatem informacje uszczegóławiające klasyfikację zamieszczoną na Wykresie 5.

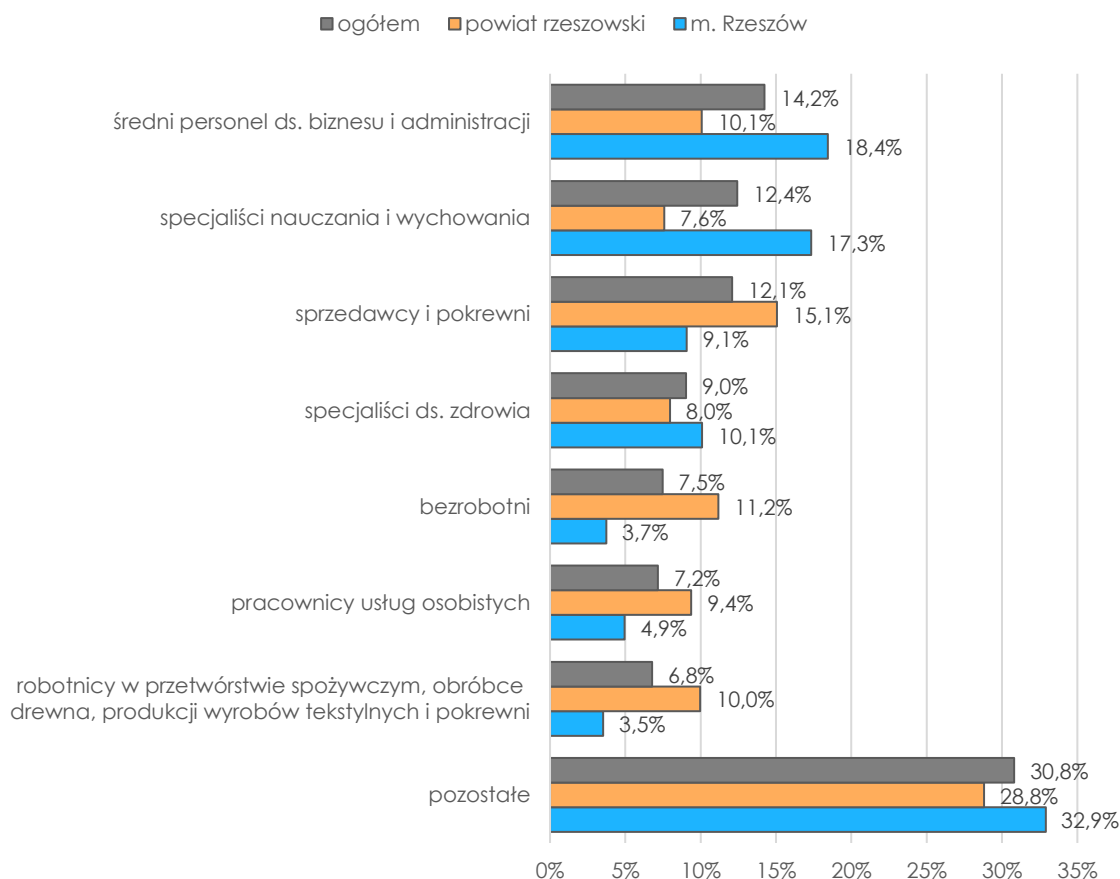
Z podziału na podgrupy KZiS wynika, iż największą liczebność ogółem stwierdzono w przypadku matek pracujących jako średni personel ds. biznesu i administracji (14,2%). Na drugim miejscu pod względem ogólnej liczebności reprezentowane były specjalistki nauczania i wychowania (12,4%) a na trzecim sprzedawczynie i pokrewne (12,1%).

Jeżeli z osobna przeanalizujemy matki uczniów szkół z powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszów, to zaobserwujemy, iż reprezentantki powiatu rzeszowskiego najczęściej pracowały jako sprzedawczynie i pokrewne (15,1%), a w dalszej kolejności znajdowały się matki bezrobotne (11,2%) oraz pracownice

personelu średniego ds. biznesu i administracji (10,1%). W grupie matek uczniów szkół z miasta Rzeszów najwięcej Pań pracowało jako personel średni ds. biznesu i administracji (18,4%). Na drugim miejscu znajdują się panie zatrudnione jako specjalistki nauczania i wychowania (17,3%), a na trzecim specjalistki ds. zdrowia (10,1%).

Interpretując dane zamieszczone na Wykresie 6 należy dodać, że największą kategorią matek uczniów były pozostałe zawody. Składały się na nią przedstawicielki różnego rodzaju podgrup zawodowych, które z osobna stanowiły po mniej niż 5% ogółu badanych przypadków. Szczegółowy rozkład liczebności występowania poszczególnych podgrup zawodowych składających się na kategorię pozostałe znajduje się w załączniku do raportu.

Wykres 6. Zawód matki (wg podgrup KZiS) badanych uczniów (w podziale na powiat)

n=1995 [powiat rzeszowski=1003, m. Rzeszów=992], pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie

W analogiczny sposób jak zawody matek, skategoryzowano oraz przedstawiono zawody ojców uczestników badania (Wykres 7 i 8).

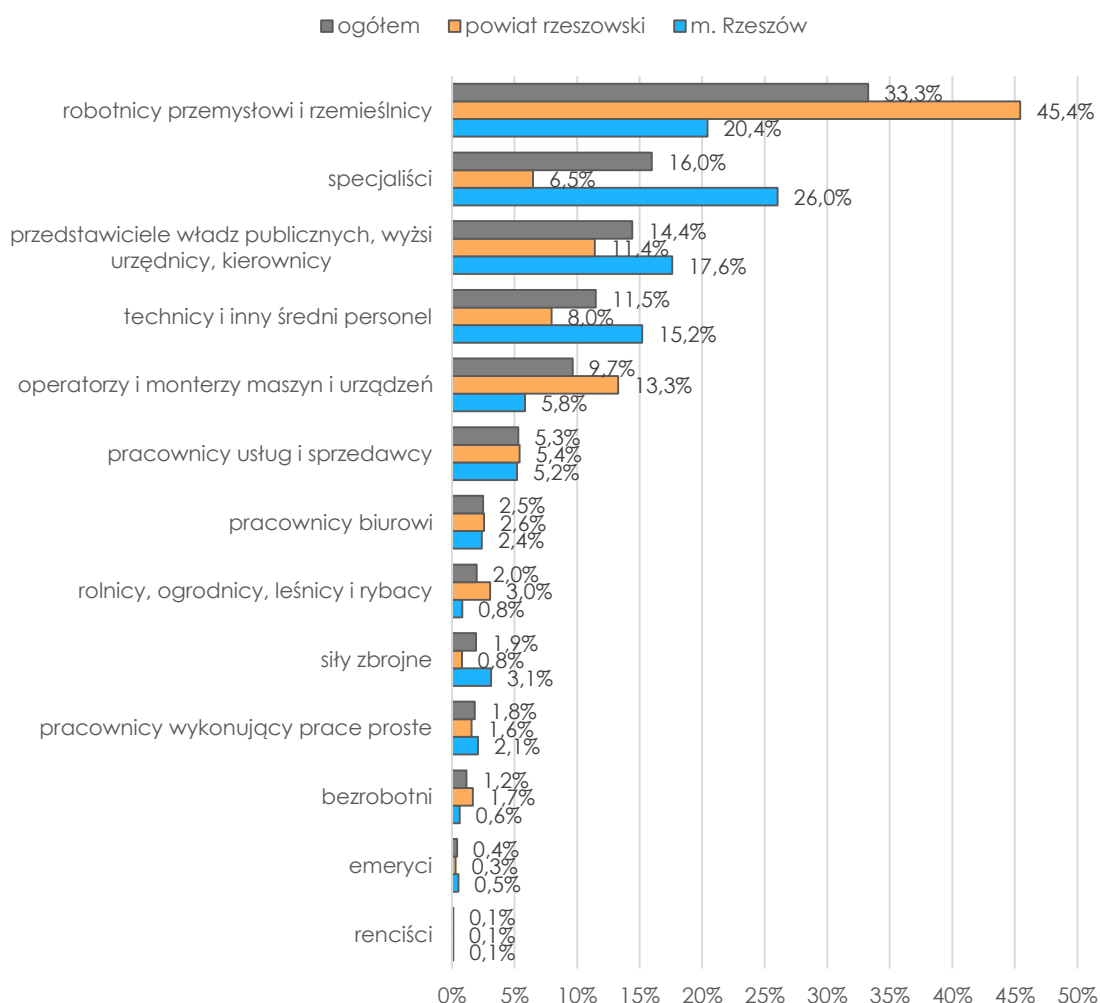
Klasyfikacja zawodów wykonywanych przez ojców badanych sporządzona według grup KZiS (Wykres 7) wykazała, że jedną trzecią przypadków (33,3%) stanowili robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy. Drugą

najliczniej reprezentowaną grupą byli specjaliści (16,0%), a trzecią przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (14,4%).

Odmienne procentowe rozkłady otrzymano w wyniku podziału według powiatów. Wśród ojców gimnazjalistów ze szkół z terenu powiatu rzeszowskiego zdecydowana większość (45,4%) ojców pracowało jako robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy. W dalszej kolejności byli oni operatorami i monterami maszyn i urządzeń (13,3%), a licznie reprezentowani byli także przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (11,4%). W grupie ojców uczniów szkół z miasta Rzeszów najwięcej było specjalistów (26%), a nieznacznie mniej robotników przemysłowych i rzemieślników (20,4%) oraz przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (17,6%).

Godnym podkreślenia jest także fakt, iż bezrobocie w ogólnej liczbie ojców stanowi 1,2%, a we, wcześniej omawianej, grupie matek wynosiło ono 7,5%. Taki stan rzeczy może wynikać z faktu, że jako osoby bezrobotne były klasyfikowane przez respondentów matki poświęcające się opiece nad domem i potomstwem, które z pewnością częściej od ojców przyjmowały taką rolę.

Wykres 7. Zawód ojca (wg grup KZiS) badanych uczniów (w podziale na powiat)

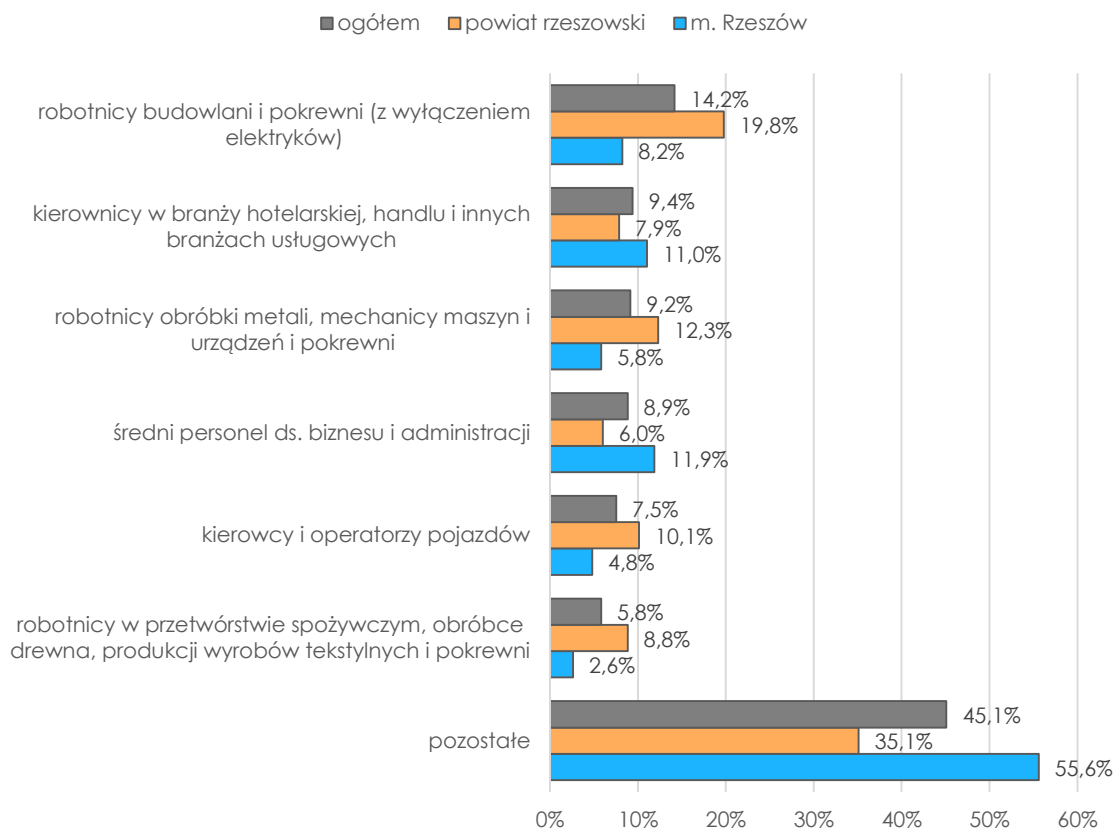
n=1977 [powiat rzeszowski=1017, m. Rzeszów=960]

Ostatnia z graficznych prezentacji należących do charakterystyki przebadanej grupy uczniów to Wykres 8. Dotyczy on ponownie rozkładu zawodów wykonywanych przez ojców badanych. Klasyfikacja zawodów tym razem została dokonana jednak na podstawie bardziej szczegółowego podziału – na podgrupy KZiS. Podobnie jak w przypadku Wykresu 6, na Wykresie 8 wyszczególnione zostały tylko podgrupy zawodowe, które wystąpiły częściej niż w 5 % przypadków. Przedstawiciele mniejszych podgrup zawodowych zostali połączeni w jedną kategorię *pozostałe*. Szczegółowy rozkład liczebności poszczególnych podgrup zawodowych, przede wszystkim tych wchodzących w skład kategorii *pozostałe*, umieszczony został w aneksie do raportu.

Biorąc pod uwagę podgrupy zawodowe, które z racji liczebności znalazły miejsce na Wykresie 8 należy zauważyć, że ogółem największa część ojców pracowała jako robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków) – takich osób było 14,2%. Drugą najliczniej reprezentowaną podgrupę zawodową stanowili kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych (9,4%) a trzecią z kolei stanowili robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni (9,2%).

Analizując wyłącznie ojców uczniów szkół z powiatu rzeszowskiego, największą podgrupę zawodową stanowili robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków), których odsetek wyniósł 19,8%. Kolejną pod względem liczebności grupą byli robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni (12,3%) oraz kierowcy i operatorzy pojazdów (10,1%). Natomiast uwzględniając jedynie ojców uczniów szkół z miasta Rzeszów, otrzymamy informację, iż najczęściej reprezentowani byli przedstawiciele personelu średniego ds. biznesu i administracji (11,9%). Na drugim miejscu pod względem liczebności znaleźli się kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych (11%), a na trzecim robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków), stanowiący 8,2% tej grupy.

Wykres 8. Zawód ojca (wg podgrup KZiS) badanych uczniów (w podziale na powiat)

n=1977 [powiat rzeszowski=1017, m. Rzeszów=960] , pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie

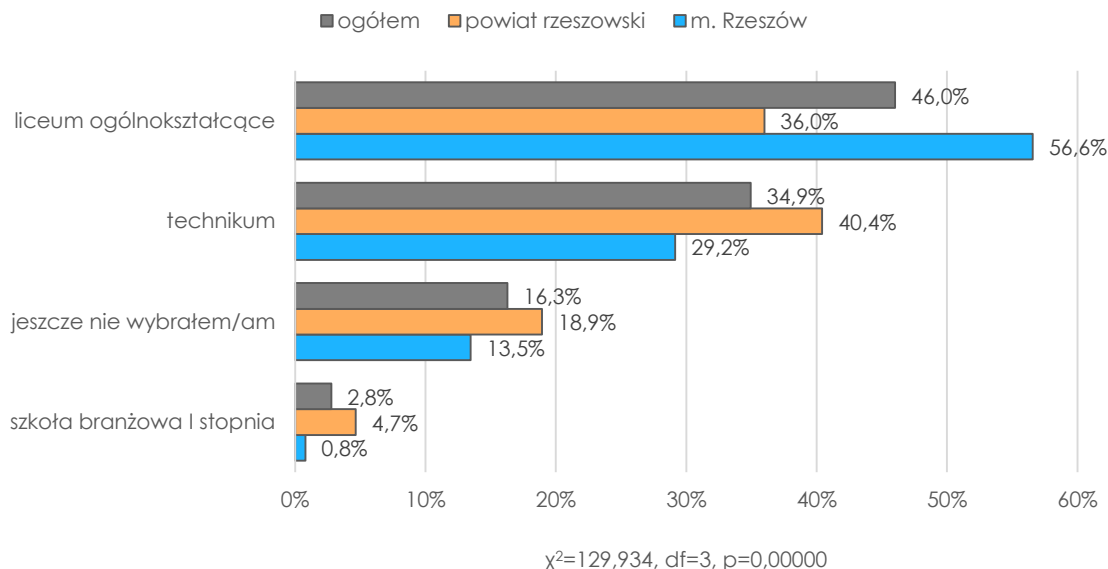
4. PLANY EDUKACYJNE BADANYCH UCZNIÓW

Uczniowie trzecich klas gimnazjów zostali poddani badaniu w jednym z kluczowych momentów dla ich przyszłego rozwoju zawodowego i osobistego, czyli tuż przed bądź w trakcie podejmowania decyzji o wyborze szkoły średniej. W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostały rozkłady odpowiedzi badanych na pytania związane z ich planami dotyczącymi kolejnych etapów edukacji.

Pierwsze z tych pytań dotyczyło właśnie tej najmniej odległej czasowo dla ankietowanych gimnazjalistów kwestii – wyboru szkoły średniej. Największa część badanych zadeklarowała wybór liceum ogólnokształcącego – takiej selekcji dokonało 46,0% respondentów. Na drugim miejscu pod względem częstości wskazania znalazło się technikum (34,9%), a wybór szkoły branżowej I stopnia zadeklarowało 2,8% gimnazjalistów. Grupa 16,3% badanych uczniów nie potrafiła jednoznacznie określić swoich planów odnośnie kolejnego etapu własnej edukacji.

Dane zamieszczone na Wykresie 9 prezentują również podział między szkołami z powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszów. Statystyczna zależność między powiatem a preferowanym przez uczniów typem szkoły została potwierdzona wynikiem testu chi-kwadrat. W grupie uczniów szkół z powiatu rzeszowskiego najpopularniejszym wyborem okazało się być technikum, na które wskazało 40,4% wskazań. Natomiast ten typ szkoły wśród uczniów gimnazjów z Rzeszowa był zdecydowanie mniej popularny (29,2%). Większość uczniów szkół z powiatu grodzkiego zadeklarowała, że chce wybrać liceum ogólnokształcące (56,6%), które w grupie uczniów szkół z powiatu rzeszowskiego wskazało tylko 36% badanych. Uczniowie ze szkół powiatu rzeszowskiego byli ponadto bardziej niezdecydowani w wyborze szkoły od swoich rówieśników z Rzeszowa (18,9% przy 13,5%) oraz częściej deklarowali chęć wyboru szkoły branżowej I stopnia (4,7% przy 0,8%).

Wykres 9. Typ szkoły, który badani zamierzają wybrać po ukończeniu gimnazjum (w podziale na powiat)

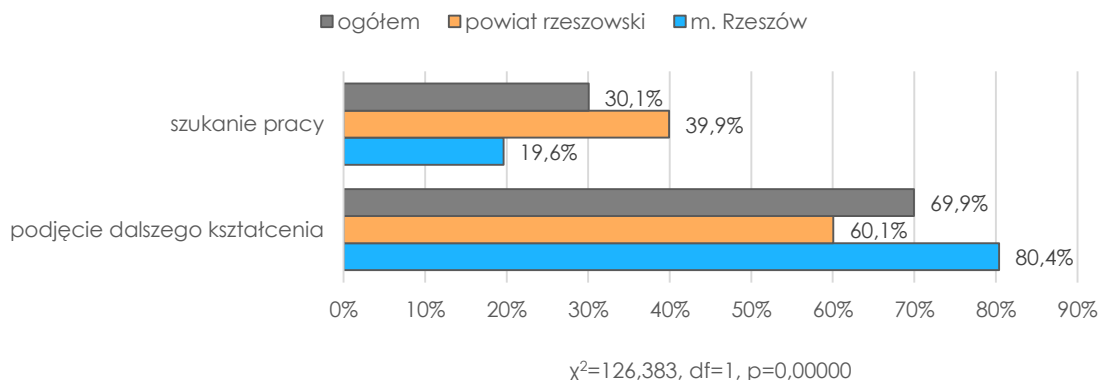

n=2593 [powiat rzeszowski=1331, m. Rzeszów=1262]

Wykres 10 dotyczy planów badanych uczniów po ukończeniu szkoły średniej. W ogólnej liczbie respondentów odsetek 69,9% zadeklarował, iż po szkole średniej zamierza dalej kontynuować swoją edukację, a pozostałe 30,1% już na tym etapie chce rozpocząć poszukiwania pracy.

Inaczej prezentuje się rozkład odpowiedzi, jeżeli z osobna przeanalizujemy plany uczniów ze szkół powiatu rzeszowskiego i tych z miasta Rzeszów. W pierwszej grupie mniej, bo 60,1%, zadeklarowało kontynuację edukacji, a aż 39,9% rozpoczęcie poszukiwań pracy. W grupie uczniów szkół z miasta Rzeszów 80,4% odpowiedziało, iż pragnie dalej się kształcić, a grupa osób chcących zaraz po szkole średniej szukać pracy wyniosła tam 19,6%. Istotność statystyczna związku między analizowanymi zmiennymi została także w tym przypadku potwierdzona testem chi-kwadrat.

Wykres 10. Plany badanych po ukończeniu szkoły średniej (w podziale na powiat)

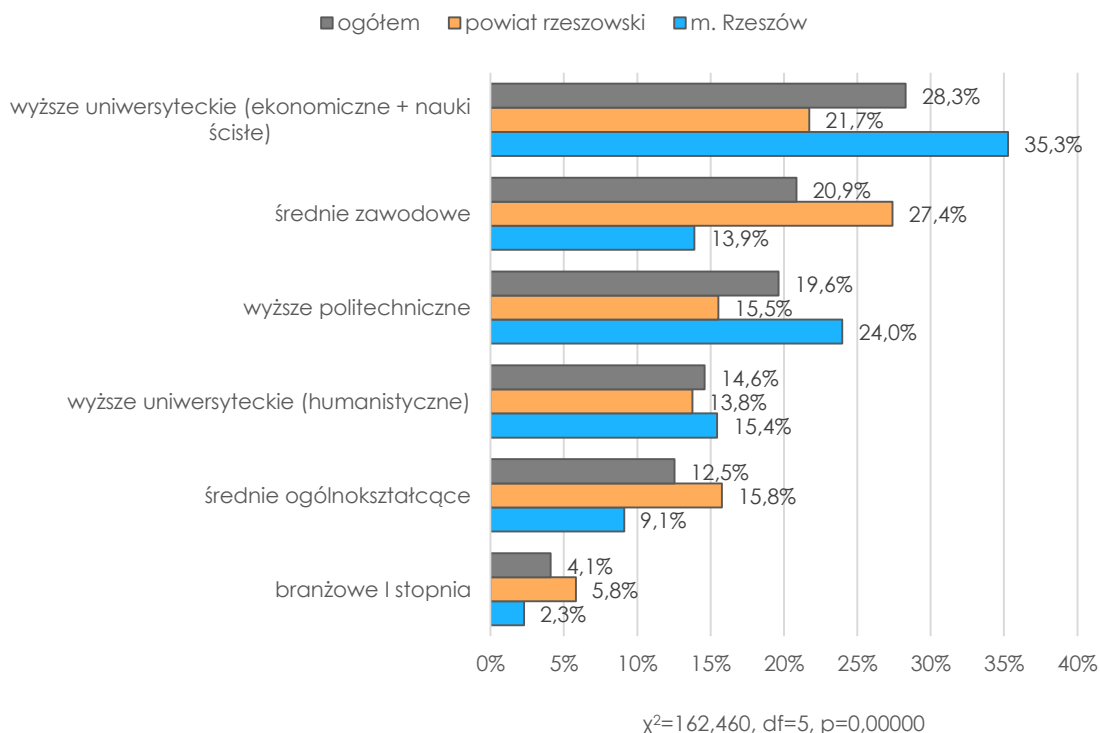

n=2575 [powiat rzeszowski=1325, m. Rzeszów=1250]

Niezależnie od tego jak wyglądają plany badanych uczniów bezpośrednio po ukończeniu szkoły średniej (dalsze kształcenie/ szukanie zatrudnienia), zapytani oni zostali o poziom i kierunek wykształcenia, które chcieliby osiągnąć w swoim życiu. Wśród badanych najczęściej padała odpowiedź, iż ich docelowym wykształceniem jest wyższe uniwersyteckie (ekonomiczne + nauki ścisłe), a wyboru takiego dokonało 28,3% uczniów. W dalszej kolejności wskazania badanych padały na średnie zawodowe (20,9%), wyższe politechniczne (19,6%), wyższe uniwersyteckie (humanistyczne) (14,6%), średnie ogólnokształcące (12,5%) oraz branżowe I stopnia (4,1%).

Między preferencjami uczniów ze szkół z obydwu badanych powiatów istniała zależność statystyczna. Gimnazjaliści ze szkół rzeszowskich wyraźnie częściej od swoich kolegów z powiatu rzeszowskiego wskazywali na wykształcenie wyższe ekonomiczne bądź związane z naukami ścisłymi (35,3% przy 21,7%) i wyższe politechniczne (24,0% przy 15,5%). Uczniowie z miejscowości położonych w powiecie rzeszowskim natomiast częściej celowali w wykształcenie średnie zawodowe (27,4% przy 13,9%), średnie ogólnokształcące (15,8% przy 9,1%) oraz branżowe I stopnia (5,8% przy 2,3%). Zatem na podstawie wyników badania empirycznego zamieszczonych na Wykresie 11 można postawić wniosek, że uczniowie szkół rzeszowskich mają wyższe aspiracje związane z wykształceniem niż uczniowie szkół z powiatu rzeszowskiego (częściej wskazywali, że chcieliby osiągnąć wyższy poziom wykształcenia).

Wykres 11. Wykształcenie jakie docelowo chcieliby osiągnąć badani (w podziale na powiat)

n=2537 [powiat rzeszowski=1307, m. Rzeszów=1230]

Z punktu widzenia przedmiotu badania interesującym było także poznanie czynników, którymi kierują się przy wyborze szkoły średniej uczniowie kończący gimnazjum. W tym przypadku badani mieli możliwość wskazania więcej niż jednego czynnika determinującego ich wybór. Klasyfikację wszystkich z wskazywanych czynników przedstawiono w Tabeli 2. Z uwagi na to, że badani mogli wskazać więcej niż 1 odpowiedź, test chi-kwadrat odnoszono do każdego czynnika z osobna.

Najczęściej wskazywanym czynnikiem okazały się być zainteresowania oraz zdolności wskazane przez 75,6% respondentów. W dalszej kolejności wybór padał na perspektywę otrzymania pracy (37,6%), wyniki w nauce (26,8%), perspektywę dalszej nauki (22,2%) i ofertę szkoły (19,7%).

W przypadku dwóch najczęściej wskazywanych czynników (zdolności, zainteresowań oraz perspektywy otrzymania pracy) nie wykazano istotnych różnic między porównywanymi w Tabeli 2 powiatami. Natomiast uczniowie szkół z miasta Rzeszowa istotnie częściej zwracali uwagę na swoje wyniki w nauce (30,6% przy 23,2%), perspektywę dalszej nauki (29,8% przy 15,0%), ofertę szkoły (24,8% przy 14,8%), opinię rówieśników (18,7% przy 9,8%) oraz opinię rodziców (12,9% przy 7,2%). Znacząca może być też obserwacja, że uczniowie gimnazjów z Rzeszowa generalnie brali pod uwagę przy wyborze szkoły średniej większe spektrum czynników niż ich rówieśnicy z terenu powiatu rzeszowskiego.

Tabela 2. Czynniki mające wpływ na decyzję badanych o wyborze szkoły (w podziale na powiat)

Czynniki mające wpływ na decyzję o wyborze szkoły:	powiat rzeszowski [n=1331]	m. Rzeszów [n=1260]	ogółem [n=2591]	istotność statystyczna:
zainteresowania, zdolności	75,1%	76,2%	75,6%	$\chi^2=0,394021$, df=1, p=0,530193
perspektywa otrzymania pracy	37,0%	38,3%	37,6%	$\chi^2=0,516597$, df=1, p=0,472297
wyniki w nauce	23,2%	30,6%	26,8%	$\chi^2=18,1517$, df=1, p=0,000020
perspektywa dalszej nauki	15,0%	29,8%	22,2%	$\chi^2=81,3943$, df=1, p=0,000000
oferta szkoły	14,8%	24,8%	19,7%	$\chi^2=41,2737$, df=1, p=0,000000
położenie szkoły	14,9%	14,7%	14,8%	$\chi^2=0,019238$, df=1, p=0,889688
opinia rówieśników	9,8%	18,7%	14,1%	$\chi^2=42,8665$, df=1, p=0,000000
opinia rodziców	7,2%	12,9%	10,0%	$\chi^2=23,5705$, df=1, p=0,000001
perspektywa wysokich zarobków	0,5%	0,7%	0,6%	$\chi^2=0,374215$, df=1, p=0,540716

n=2591, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź

Proces podejmowania decyzji o wyborze szkoły średniej został przeanalizowany w toku badania pod jeszcze jednym kątem. Gimnazjaliści zostali zapytani jakie osoby biorą w nim udział. W Tabeli 3 znajdują się dane dotyczące wskazanych przez uczniów osób, które pomagają im przy wyborze szkoły. Zdecydowana większość uczniów (68,7%) wskazała, że przy podejmowaniu tej decyzji mają znaczącą dozę samodzielności. Można zatem wywnioskować, że pozostała część badanej populacji nie chciała bądź nie mogła uwzględnić własnego zdania przy wyborze swojej kolejnej szkoły. Natomiast spośród innych osób mających udział w procesie decyzyjnym najmocniej podkreślona została rola rodziców, których wskazało 38,7% ogółu ankietowanych. Znaczący odsetek odpowiedzi wskazywał także na kolegów (12,1%). Pozostałe wskazania badanych (dalsza rodzina, nauczyciele, doradcy zawodowi) nie przekroczyły odsetka 5%.

Jeżeli chodzi o różnice pomiędzy preferencjami uczniów ze szkół z powiatu rzeszowskiego a miasta Rzeszów to jedynie w przypadku wskazania na rodziców jako osób pomocnych przy wyborze kolejnej szkoły test chi-kwadrat potwierdził istotność statystyczną. Na tej podstawie można stwierdzić, iż uczniowie szkół z miasta Rzeszów istotnie częściej wskazywali na rolę rodziców w tej kwestii niż ich koledzy ze szkół z powiatu ziemskiego.

Tabela 3. Osoby pomagające badanym w wyborze szkoły (w podziale na powiat)

Osoby pomagające w wyborze szkoły:	powiat rzeszowski [n=1334]	m. Rzeszów [n=1265]	ogółem [n=2599]	istotność statystyczna:
decyzja samodzielna	68,1%	69,4%	68,7%	$\chi^2=0,543293$, df=1, p=0,461071
rodzice	35,1%	42,5%	38,7%	$\chi^2=15,1783$, df=1, p=0,000098
koledzy	11,4%	12,9%	12,1%	$\chi^2=1,35533$, df=1, p=0,244349
dalsza rodzina	3,1%	3,0%	3,1%	$\chi^2=0,045426$, df=1, p=0,831222
nauczyciele	2,5%	3,0%	2,8%	$\chi^2=0,499541$, df=1, p=0,479702
doradca zawodowy	1,2%	1,5%	1,3%	$\chi^2=0,447441$, df=1, p=0,503553

n=2599, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź

5. PLANY ZAWODOWE BADANYCH UCZNIÓW

Drugi z głównych aspektów opisywanego badania dotyczył planów zawodowych uczniów gimnazjów. Jest on oczywiście nierozzerwalnie związany z ich planami dotyczącymi dalszego kształcenia, które były omawiane w poprzednim rozdziale, jednak na potrzeby uporządkowania struktury niniejszego raportu zastosowano takie rozgraniczenie.

Tabela 4 zawiera informacje nt. najczęściej wskazywanych przez uczniów branż w jakich chcieliby pracować w przyszłości. Największy ich odsetek wskazał na branżę związaną z ekonomią i reklamą (24,4%). Popularnymi branżami okazały się być także informatyka (19%), moda i projektowanie (11,5%), medycyna (10,9%), mechanika (9,9%), hotelarstwo i gastronomia (9,9%) oraz elektronika (9,0%). W badaniu respondenci wskazali także inne branże, jednak w Tabeli 4 wyszczególniono tylko te, które wskazywało ponad 4% badanych. Wszystkie pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie.

Badając różnice pomiędzy wskazywanymi branżami w grupie uczniów szkół z powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszów, wykazano zależność statystyczną w przypadku pięciu branż. Zależność taka została wykazana w przypadku najczęściej wskazywanej branży – ekonomii i reklamy. Mimo, iż była ona najpowszechniej wybierana zarówno przez uczniów szkół z Rzeszowa, jak i uczniów szkół z terenu powiatu rzeszowskiego, to jednak ta druga grupa istotnie częściej widziała swoją przyszłość w tej dziedzinie (26,3% przy 22,4%). Ponadto gimnazjaliści z terenu powiatu rzeszowskiego istotnie częściej preferowali takie branże jak: mechanika (13,0% przy 6,7%), hotelarstwo i gastronomia (12,4% przy 7,3%), budownictwo (7,2% przy 4,1%) oraz transport (6,1% przy 3,7%). Natomiast gimnazjaliści rzeszowscy zdecydowanie częściej wiązali swoje przyszłe plany zawodowe z medycyną (14,3% przy 7,6%). W przypadku pozostałych z branż wyszczególnionych w Tabeli 4 uczniowie z obydwu porównywanych ze sobą powiatów nie różnili się od siebie pod względem chęci podjęcia w przyszłości zatrudnienia, w którejś z tych branż.

Tabela 4. Branże, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani (w podziale na powiat)

Branże, w których chcieliby pracować badani:	powiat rzeszowski [n=1255]	m. Rzeszów [n=1179]	ogółem [n=2434]	istotność statystyczna:
ekonomia i reklama	26,3%	22,4%	24,4%	$\chi^2=5,01965$, df=1, p=0,025063
informatyka	18,2%	19,8%	19,0%	$\chi^2=1,01070$, df=1, p=0,314735
moda i projektowanie	12,7%	10,3%	11,5%	$\chi^2=3,20842$, df=1, p=0,073260
medycyna	7,6%	14,3%	10,9%	$\chi^2=27,9993$, df=1, p=0,000000
mechanika	13,0%	6,7%	9,9%	$\chi^2=26,8393$, df=1, p=0,000000
hotelarstwo i gastronomia	12,4%	7,3%	9,9%	$\chi^2=17,4215$, df=1, p=0,000030
elektronika	8,9%	9,0%	9,0%	$\chi^2=0,003284$, df=1, p=0,954304
budownictwo	7,2%	4,1%	5,7%	$\chi^2=10,9237$, df=1, p=0,000949
transport	6,1%	3,7%	4,9%	$\chi^2=7,00376$, df=1, p=0,008134
ochrona środowiska	4,8%	3,2%	4,0%	$\chi^2=3,81774$, df=1, p=0,050713

n=2434, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie

Kolejne z pytań dotyczących planów zawodowych, które zostały skierowane do ankietowanych uczniów dotyczyło ich preferencji odnośnie wyboru swojego przyszłego zawodu. Biorąc pod uwagę fakt, że dla badanych gimnazjalistów perspektywa podjęcia zatrudnienia mogła wydawać się jeszcze bardzo odległa, w zadanym pytaniu użyto określenia zawodów *marzeń*. Pytanie to miało formę otwartą, zatem ankietowani uczniowie mogli bez żadnych ograniczeń podać wybrany przez siebie zawód bądź zawody. Wiązało się to jednak z późniejszą koniecznością skategoryzowania udzielonych odpowiedzi, które to, podobnie jak w przypadku zawodów rodziców, zostało ujęte także w formie zgodnej z *Klasyfikacją Zawodów i Specjalności*.

Tabela 5 zawiera odpowiedzi uczniów na pytanie o zawód *marzeń* sklasyfikowane według głównych grup KZiS. W przypadku takiej klasyfikacji ponad połowa badanych (53,8%) wskazała na zawód wchodzący w skład grupy specjalistów. Stosunkowo częściej wskazywane przez badaną młodzież były także zawody z grup: technicy i inny średni personel (18,5%), robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (9,2%) oraz pracownicy usług i sprzedawcy (9,0%). Pozostałe grupy KZiS nie przekroczyły 4-procentowego odsetka wskazań. Ponadto 9,1% ankietowanych stwierdziła, że nie potrafi odpowiedzieć na tak zadane pytanie.

Przeprowadzone badanie statystycznej istotności różnic w grupie uczniów szkół z powiatu rzeszowskiego i uczniów szkół z miasta Rzeszów, wykazało istnienie różnic w częstości wyboru większości grup zawodowych. Uczniowie szkół z powiatu rzeszowskiego istotnie częściej wybierali zawody z grup: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (12,8% przy 5,7%), pracownicy usług i sprzedawcy (10,9% przy 7,1%), siły zbrojne (2,9% przy 1,6%), operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (2,9% przy 0,7%) oraz rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (1,6% przy 0,6%). Natomiast uczniowie uczęszczający do szkół z miasta Rzeszów istotnie częściej wybierali zawody z grupy specjaliści (59,0% przy 48,5%), technicy i inny średni personel (20,8% przy 16,1%) oraz przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (4,6% przy 2,8%).

Tabela 5. Zawody (wg grup KZiS) wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” (w podziale na powiat)

Zawody marzeń (wg grup KZiS):	powiat rzeszowski [n=1053]	m. Rzeszów [n=1060]	ogółem [n=2113]	istotność statystyczna:
specjaliści	48,5%	59,0%	53,8%	$\chi^2=23,1357$, df=1, p=0,000002
technicy i inny średni personel	16,1%	20,8%	18,5%	$\chi^2=7,75334$, df=1, p=0,005361
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	12,8%	5,7%	9,2%	$\chi^2=32,3291$, df=1, p=0,000000
nie wiem	9,4%	8,8%	9,1%	$\chi^2=0,252288$, df=1, p=0,615469
pracownicy usług i sprzedawcy	10,9%	7,1%	9,0%	$\chi^2=9,54669$, df=1, p=0,002003
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy, kierownicy	2,8%	4,6%	3,7%	$\chi^2=4,61728$, df=1, p=0,031651
siły zbrojne	2,9%	1,6%	2,3%	$\chi^2=4,27275$, df=1, p=0,038705
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2,9%	0,7%	1,8%	$\chi^2=15,5980$, df=1, p=0,000078
rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1,6%	0,6%	1,1%	$\chi^2=5,39276$, df=1, p=0,020220
pracownicy biurowi	0,9%	1,0%	0,9%	$\chi^2=0,188757$, df=1, p=0,663953
pracownicy wykonujący prace proste	0,1%	0,1%	0,1%	-

n=2113, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź

Tabela 6, podobnie jak Tabela 5, odnosi się do kwestii wskazywanych przez młodzież zawodów *marzeń*, jednakże w tym przypadku wskazane przez uczniów zawody sklasyfikowane zostały według podgrup *Klasyfikacji Zawodów i Specjalności*. W tym ujęciu najczęściej wskazywaną podgrupą okazali się być specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury (15,1%), następnie

specjaliści od spraw zdrowia (13,8%), specjaliści ds. technologii informacyjno-komunikacyjnych (13,3%), specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych (10,6%), średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny (8,2%), pracownicy usług osobistych (7,5%), średni personel ds. biznesu i administracji (6,4%), robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni (5,4%).

Po raz kolejny w celu zbadania różnic w grupie uczniów ze szkół z terenu powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszów wykorzystany został test chi-kwadrat. Analiza wyników badania potwierdziła kilka tego typu zależności. Gimnazjaliści ze szkół w powiecie ziemskim istotnie częściej wskazywali za zawody wchodzące do podgrup: pracownicy usług osobistych (9,5% przy 5,5%), średni personel ds. biznesu i administracji (7,5% przy 5,4%), robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni (7,9% przy 3,0%). Uczniowie ze szkół z Rzeszowa istotnie częściej wybierali natomiast podgrupy: specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury (17,9% przy 12,3%), specjaliści ds. zdrowia (15,6% przy 12,0%), specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych (13,1% przy 8,0%), średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny (11,1% przy 5,3%).

Tabela 6. Zawody (wg podgrup KZiS) najczęściej wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” (w podziale na powiat)

Zawody marzeń (wg podgrup KZiS):	powiat rzeszowski [n=1053]	m. Rzeszów [n=1060]	ogółem [n=2113]	istotność statystyczna:
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	12,3%	17,9%	15,1%	$\chi^2=12,7936$, df=1, p=0,000348
specjaliści ds. zdrowia	12,0%	15,6%	13,8%	$\chi^2=5,76570$, df=1, p=0,016342
specjaliści ds. technologii informacyjno- komunikacyjnych	14,1%	12,6%	13,3%	$\chi^2=0,912708$, df=1, p=0,339397
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	8,0%	13,1%	10,6%	$\chi^2=14,7610$, df=1, p=0,000122
nie wiem	9,4%	8,8%	9,1%	$\chi^2=0,252288$, df=1, p=0,615469
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny	5,3%	11,1%	8,2%	$\chi^2=23,6291$, df=1, p=0,000001
pracownicy usług osobistych	9,5%	5,5%	7,5%	$\chi^2=12,3696$, df=1, p=0,000436
średni personel ds. biznesu i administracji	7,5%	5,4%	6,4%	$\chi^2=3,96107$, df=1, p=0,046564
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	7,9%	3,0%	5,4%	$\chi^2=24,2782$, df=1, p=0,000001

n=2113, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie

Dane zamieszczone w Tabeli 7 prezentują natomiast wskazane przez uczniów zawody *marzeń* na największym poziomie szczegółowości, a więc jako konkretne, dokładnie określone zawody. W badanej populacji najczęściej wskazywanym zawodem *marzeń* okazał się być informatyk, którym chciałoby zostać 13,3% uczniów. Dużą popularnością cieszyły się także zawody lekarza (9,7%), mechanika (5,3%), sportowca (4,6), architekta (4,1%), psychologa (4%), policjanta (3,8%), biznesmena (3,3%) oraz prawnika (3,2%). Uczniowie wskazywali także na kilkadziesiąt innych zawodów, a wszystkie pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie.

Między danymi zaprezentowanymi w Tabeli 7 stwierdzono następujące zależności statystyczne: uczniowie ze szkół w powiecie rzeszowskim w sposób istotny statystycznie częściej wskazywali na zawód mechanika (7,8% przy 2,8%) oraz policjanta (4,7% przy 2,9%), natomiast ich koledzy uczący się na terenie miasta Rzeszów wybierali częściej zawód lekarza (11,9% przy 7,5%), sportowca (6,2% przy 3,0%), architekta (5,2% przy 3,0%) oraz właściciela firmy/biznesmena (4,2% przy 2,4%).

Tabela 7. Zawody najczęściej wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” (w podziale na powiat)

Zawody marzeń:	powiat rzeszowski [n=1053]	m. Rzeszów [n=1060]	ogółem [n=2113]	istotność statystyczna:
informatyk	14,0%	12,5%	13,3%	$\chi^2=0,917409$, df=1, p=0,338156
lekarz	7,5%	11,9%	9,7%	$\chi^2=11,5911$, df=1, p=0,000663
nie wiem	9,4%	8,8%	9,1%	$\chi^2=0,252288$, df=1, p=0,615469
mechanik	7,8%	2,8%	5,3%	$\chi^2=25,8596$, df=1, p=0,000000
sportowiec	3,0%	6,2%	4,6%	$\chi^2=12,1346$, df=1, p=0,000495
architekt	3,0%	5,2%	4,1%	$\chi^2=6,18370$, df=1, p=0,012893
psycholog	3,9%	4,1%	4,0%	$\chi^2=0,036751$, df=1, p=0,847973
policjant	4,7%	2,9%	3,8%	$\chi^2=4,33429$, df=1, p=0,037352
właściciel firmy/ biznesmen	2,4%	4,2%	3,3%	$\chi^2=5,77388$, df=1, p=0,016266
adwokat/ prawnik	2,5%	4,0%	3,2%	$\chi^2=3,78117$, df=1, p=0,051833

n=2113, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie

Do ankietowanych uczniów skierowano także pytanie dotyczące tego, dlaczego jako zawód swoich marzeń wskazali podany przez siebie, konkretny zawód. Pozwoliło to na zbadanie ich motywacji i tego jakimi wartościami chcą się kierować w życiu. Najczęstszym motywem wskazywanym przez badanych okazał się być wybór zawodu zgodnego z zainteresowaniami – na taki powód postawiło aż 68,3% ogółu. W dalszej kolejności młodzi ludzie uzasadniali wybór zawodu marzeń tym, iż jest on dobrze płatny (17,1%), chęcią niesienia pomocy ludziom (13,0%), posiadaniem uzdolnień w tym kierunku (5,9%), dużym zapotrzebowaniem na dany zawód (5,5%). Pozostałe motywy nie zostały wskazane częściej niż w 3% przypadków, a wszystkie pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie.

Analiza różnic w powodach wskazywanych przez uczniów z powiatu ziemskiego i miasta Rzeszów wykazała istotność statystyczną w przypadku dwóch motywów: w przypadku zgodności zawodu marzeń z zainteresowaniami, którą wskazywali istotnie częściej badani ze szkół z powiatu rzeszowskiego (71,4% przy 65,3%) oraz w przypadku wskazania na dobre zarobki w zawodzie, które istotnie częściej podkreślane były przez badanych ze szkół z miasta Rzeszów (19,6% przy 14,6%). Zatem na podstawie tych dwóch obserwacji można postawić tezę, że gimnazjaliści rzeszowscy chcą kierować się w życiu większym pragmatyzmem niż ich koledzy z terenu powiatu rzeszowskiego.

Tabela 8. Powody, którymi badani uzasadniali wybór własnego „zawodu marzeń” (w podziale na powiat)

Uzasadnienia wyboru zawodu marzeń:	powiat rzeszowski [n=782]	m. Rzeszów [n=769]	ogółem [n=1551]	istotność statystyczna:
zawód zgodny z zainteresowaniami/pasjami	71,4%	65,3%	68,3%	$\chi^2=6,61578$, df=1, p=0,010108
zawód dobrze płatny	14,6%	19,6%	17,1%	$\chi^2=7,00158$, df=1, p=0,008144
chęć pomocy ludziom	14,2%	11,8%	13,0%	$\chi^2=1,90769$, df=1, p=0,167220
posiadanie uzdolnień w tym kierunku	4,7%	7,0%	5,9%	$\chi^2=3,68356$, df=1, p=0,054951
duże zapotrzebowanie na zawód	4,5%	6,5%	5,5%	$\chi^2=3,07310$, df=1, p=0,079597
zawód, który jest ciekawy	3,3%	2,3%	2,8%	$\chi^2=1,36227$, df=1, p=0,243145
dobrze wyniki w nauce w tym kierunku	2,7%	2,2%	2,5%	$\chi^2=0,365652$, df=1, p=0,545384
chęć spełnienia zawodowego	1,7%	3,1%	2,4%	$\chi^2=3,54201$, df=1, p=0,0598833
chęć kontaktu z ludźmi	2,8%	1,4%	2,1%	$\chi^2=3,56059$, df=1, p=0,059167

n=1551, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie

W Tabeli 9 przygotowano zestawienie najczęściej wybieranych zawodów *marzeń* z podawanymi uzasadnieniami tych wyborów. W zdecydowanej większości wyszczególnionych zawodów jako główna motywacja towarzysząca ich wyborowi wskazana została zgodność z własnymi zainteresowaniami i pasjami. Wyjątkiem od tej reguły jest zawód psychologa, chęć podjęcia którego większość badanej młodzieży (59,4%) uzasadniała możliwościami niesienia pomocy ludziom. Podobny trend można zaobserwować jeszcze w przypadku zawodu lekarza, gdzie w 43,7% uzasadniono jego wybór chęcią pomocy ludziom, a w 58,0% - zgodnością z własnymi zainteresowaniami.

Tabela 9. Najczęściej wskazywane przez badanych „zawody marzeń” w zestawieniu z najczęstszymi uzasadnieniami

Zawód marzeń:	Uzasadnienie:				
	zawód zgodny z zainteresowaniami/pasjami	zawód dobrze płatny	chęć pomocy ludziom	posiadanie uzdolnień w tym kierunku	duże zapotrzebowanie na zawód
informatyk	68,7%	27,3%	1,3%	4,0%	13,7%
lekarz	58,0%	19,3%	43,7%	1,7%	7,2%
mechanik	84,1%	5,7%	0,0%	8,0%	4,6%
sportowiec	82,2%	19,2%	0,0%	12,3%	0,0%
architekt	77,3%	19,7%	6,1%	13,6%	1,5%
psycholog	48,4%	6,3%	59,4%	3,1%	0,0%
policjant	64,4%	8,5%	27,1%	3,4%	3,4%
właściciel firmy/biznesmen	69,5%	15,8%	13,3%	5,9%	5,7%
adwokat/prawnik	46,4%	30,4%	33,9%	7,1%	0,0%

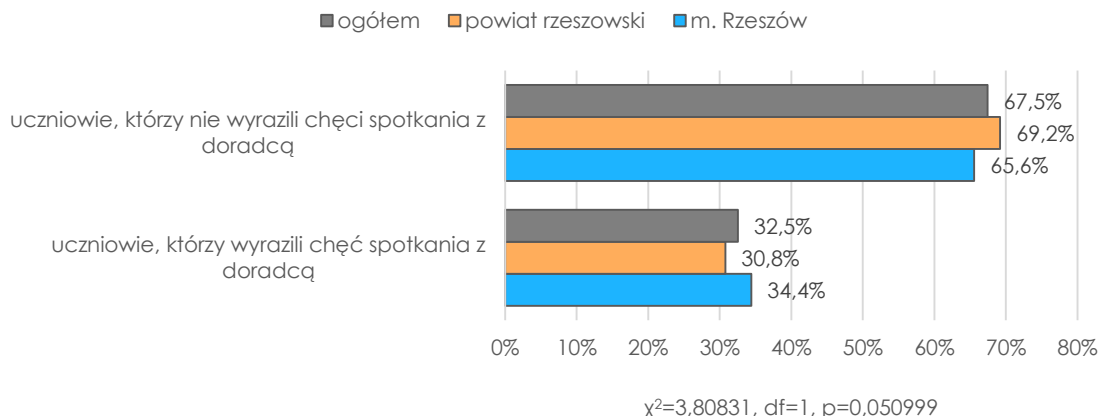
n=1537, dane w wierszach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź

Interesujące z punktu widzenia celów badania było również zweryfikowanie w jakim stopniu badana młodzież wyraża zainteresowanie spotkaniem z doradcą zawodowym. Dane zaprezentowane na Wykresie 12 wskazują, że 67,5% ogółu badanych nie wyraziło chęci na takie spotkanie, a pozostałe 32,5% zadeklarowało swoje zainteresowanie. Zatem większość gimnazjalistów z badanego obszaru nie jest zainteresowana otrzymaniem fachowego doradztwa w kwestii zaplanowania własnej ścieżki kariery zawodowej.

W samej grupie uczniów szkół z powiatu rzeszowskiego proporcja ta wynosiła 69,2% do 30,8%. W mieście Rzeszów osób nastawionych na negatywnie do tej formy pomocy było trochę mniej, ponieważ 65,6%. Niemniej testowanie

statystyczne nie wykazało w tym względzie istotnej zależności ($p < 0,05$) między powiatem a udzielanymi odpowiedziami na zadane pytanie.

Wykres 12. Zainteresowanie przez badanych spotkaniem z doradcą zawodowym (w podziale na powiat)

$n=2535$ [powiat rzeszowski=1309, m. Rzeszów=1226]

Ostatnie pytanie zamieszczone w kwestionariuszu ankiety, także po części związane z wyborem przez badanych uczniów własnej ścieżki rozwoju zawodowego, dotyczyło ich opinii na temat tego, które zawody można określić mianem zawodów *przyszłości*. Zdaniem największej części ogółu badanych (62,6%) zawodem przyszłości jest informatyk. Na kolejnych pozycjach zostały wyszczególnione takie zawody jak: grafik komputerowy (50,4%), lekarz (43,1%), elektrotechnik (38,4%), psycholog (35,4%), mechatronik (31,7%), logistyk (23,5%), przedstawiciel handlowy (20,9%) oraz policjant (20,6%). Pozostałe zaproponowane w kwestionariuszu zawody nie zostały wybrane przez respondentów częściej niż w 20% przypadków. Najrzadziej jako zawód *przyszłości* uczniowie wskazywali: murarza (7,2%), stolarza (6,5%) oraz ogrodnika (4,3%).

Opinia nt. zawodów *przyszłości* różniła się w zależności od tego czy wybór dokonywany był przez uczniów ze szkół powiatu rzeszowskiego, czy miasta Rzeszów. Przeprowadzone badanie istotności testem chi-kwadrat wykazało, że uczniowie szkół z powiatu rzeszowskiego istotnie częściej wskazywali na zawód sprzedawcy (9,0% przy 6,2%), natomiast ich rówieśnicy ze szkół z miasta Rzeszów wskazywali generalnie na większą ilość zawodów, zatem potwierdzona testem różnica dotyczy częstości wskazywania na zawód informatyka (70,4% przy 55,3%), grafika komputerowego (58,4% przy 42,8%), lekarza (51,6% przy 35,0%), elektrotechnika (44,1% przy 33,0%), psychologa (40,8% przy 30,3%), mechatronika (33,7% przy 29,8%), logistyka (26,6% przy 20,6%), farmaceuty (18,6% przy 14,0%) i konstruktora odzieży (15,1% przy 10,3%).

Tabela 10. Zawody uważane przez badanych za „zawody przyszłości” (w podziale na powiat)

Zawód przyszłości to:	powiat rzeszowski [n=1321]	m. Rzeszów [n=1249]	ogółem [n=2570]	istotność statystyczna:
informatyk	55,3%	70,4%	62,6%	$\chi^2=62,0532$, df=1, p=0,000000
grafik komputerowy	42,8%	58,4%	50,4%	$\chi^2=63,1097$, df=1, p=0,000000
lekarz	35,0%	51,6%	43,1%	$\chi^2=71,3852$, df=1, p=0,000000
elektrotechnik	33,0%	44,1%	38,4%	$\chi^2=33,4987$, df=1, p=0,000000
psycholog	30,3%	40,8%	35,4%	$\chi^2=30,8011$, df=1, p=0,000000
mechatronik	29,8%	33,7%	31,7%	$\chi^2=4,64443$, df=1, p=0,031154
logistyk	20,6%	26,6%	23,5%	$\chi^2=12,8159$, df=1, p=0,000344
przedstawiciel handlowy	19,5%	22,4%	20,9%	$\chi^2=3,23347$, df=1, p=0,072148
policjant	21,8%	19,4%	20,6%	$\chi^2=2,30852$, df=1, p=0,128667
urzędnik państwowy	16,9%	17,2%	17,0%	$\chi^2=0,050238$, df=1, p=0,822649
farmaceuta	14,0%	18,6%	16,2%	$\chi^2=9,86532$, df=1, p=0,001684
kosmetyczka	16,1%	14,7%	15,4%	$\chi^2=0,952913$, df=1, p=0,328979
nauczyciel	13,6%	13,0%	13,3%	$\chi^2=0,187645$, df=1, p=0,664884
konstruktor odzieży	10,3%	15,1%	12,6%	$\chi^2=13,5965$, df=1, p=0,000227
sprzedawca	9,0%	6,2%	7,6%	$\chi^2=7,36777$, df=1, p=0,006640
murarz	7,9%	6,6%	7,2%	$\chi^2=1,63497$, df=1, p=0,201017
stolarz	6,9%	6,1%	6,5%	$\chi^2=0,682781$, df=1, p=0,408631
ogrodnik	3,9%	4,6%	4,3%	$\chi^2=0,783938$, df=1, p=0,375939

n=2570, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź

6. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA PLANY EDUKACYJNE BADANYCH UCZNIÓW

W poprzednich rozdziałach raportu przedstawiano zgromadzone wyniki badania w podziale na powiat, w którym zostało ono zrealizowane. Interesującym aspektem było jednak także zweryfikowanie czy poza powiatem, w którym zlokalizowana jest szkoła badanych uczniów jakieś inne czynniki niezależne determinują ich plany związane z edukacją oraz drogą rozwoju zawodowego (kolejny rozdział). Wśród potencjalnych czynników wzięto pod uwagę zmienne zaprezentowane w rozdziale charakteryzującym przebadaną grupę uczniów. Warto jednak zwrócić uwagę, iż zrezygnowano z prezentacji zgromadzonych wyników w osi podziału uwzględniającej miejsce zamieszkania ankietowanych gimnazjalistów. Powodem tego jest fakt, że podział na miejsce zamieszkania (miasto/ wieś) pokrywał się w bardzo dużym stopniu (w ok. 80%) z podziałem na powiat. W związku z tym istotne zależności powtarzały się w podobnych sekwencjach.

Dane zamieszczone w Tabeli 11 odnoszą się do typu szkoły średniej jaki planują wybrać uczniowie w podziale ze względu na ich płeć. Większość badanych kobiet (59,9%) zadeklarowała wybór liceum ogólnokształcącego, natomiast najlicniejsza grupa mężczyzn (47,4%) wskazała na technikum. Zależność statystyczna między planowanym wyborem szkoły, a płcią badanych została potwierdzona wynikiem testu chi-kwadrat.

Tabela 11. Typ szkoły, który badani zamierzają wybrać po ukończeniu gimnazjum a ich płeć (w podziale na powiat)

Typ szkoły:	powiat rzeszowski:		m. Rzeszów:		ogółem:	
	kobiety [n=665]	mężczyźni [n=663]	kobiety [n=663]	mężczyźni [n=596]	kobiety [n=1328]	mężczyźni [n=1259]
liceum ogólnokształcące	51,9%	20,2%	68,0%	43,6%	59,9%	31,3%
technikum	27,1%	53,7%	19,2%	40,4%	23,1%	47,4%
jeszcze nie wybrałem/am	19,2%	18,6%	12,4%	14,8%	15,8%	16,8%
szkoła branżowa I stopnia	1,8%	7,5%	0,5%	1,2%	1,1%	4,5%
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
istotność statystyczna:	$\chi^2=174,124$, df=3, p=0,000000		$\chi^2=85,1119$, df=3, p=0,000000		$\chi^2=251,674$, df=3, p=0,000000	

n=2587

Ponadto przeanalizowano wpływ płci na wybór szkoły oddzielnie dla obydwu powiatów. W obydwu przypadkach stwierdzono zależność statystyczną

między zmiennymi. Ponownie kobiety częściej od mężczyzn wiązały swoje plany z wyborem liceum ogólnokształcącego, jednak w grupie uczniów rzeszowskich gimnazjów mężczyźni częściej niż na technikum (40,4%) wskazywali na liceum ogólnokształcące (43,6%). Warto odnotować także, że odsetki niezdecydowanych uczennic i uczniów były do siebie zbliżone w obydwu powiatach. Natomiast największą procentowo grupę (7,5%) uczniów wybierających szkoły branżowe I stopnia stanowili mężczyźni ze szkół z terenu powiatu rzeszowskiego.

Drugimi z czynników potencjalnie mogących wpływać na wybór szkoły średniej były zawody rodziców ankietowanych uczniów. Wyniki badania zamieszczone w Tabeli 12 odnoszą się zawodu matki. Uczniowie, których matki pracują jako specjaliści bądź technicy i inny średni personel najczęściej byli skłonni do wyboru liceum ogólnokształcącego (odpowiednio 65,4% i 58,4%). Wśród tych dwóch grup stwierdzono też najniższe odsetki osób niezdecydowanych (10,3% i 11,6%). Natomiast technikum najczęściej wybierane było przez dzieci, których matki znajdują się w grupie zawodowej pracowników usług i sprzedawców (44,6%) lub robotników przemysłowych i rzemieślników (44,4%) albo są bezrobotne (37,2%). Wynik testu chi-kwadrat wykazał zależność statystyczną pomiędzy zawodem matki a typem szkoły, który zamierzali wybrać uczestnicy badania.

Tabela 12. Typ szkoły, który badani zamierzają wybrać po ukończeniu gimnazjum a zawód ich matek

Typ szkoły:	zawód matki:				
	specjaliści [n=572]	pracownicy usług i sprzedawcy [n=453]	technicy i inny średni personel [n=327]	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=151]	bezrobotni [n=145]
liceum ogólnokształcące	65,4%	33,1%	58,4%	27,8%	31,0%
technikum	22,7%	44,6%	29,1%	44,4%	37,2%
jeszcze nie wybrałem/am	10,3%	18,5%	11,6%	23,8%	25,5%
szkoła branżowa I stopnia	1,6%	3,8%	0,9%	4,0%	6,2%
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
istotność statystyczna:	$\chi^2=177,342$, $df=12$, $p=0,000000$				

n=1648, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane zawody matki

Podobna zależność, jak w przypadku zawodu matki, została wykazana przez zestawienie zawodu ojca z typem szkoły, do którego zamierzali uczęszczać gimnazjaliści. Potomkowie specjalistów (68,2%), przedstawicieli władz

publicznych, wyższych urzędników i kierowników (58,9%) oraz techników i przedstawicieli innego średniego personelu (61,2%) w większości wyrażali chęć podjęcia nauki w liceum ogólnokształcącym. Natomiast dzieci robotników przemysłowych i rzemieślników (43,2%) oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń (40,0%) wyraźnie częściej optowali za wyborem technikum.

Tabela 13. Typ szkoły, który badani zamierzają wybrać po ukończeniu gimnazjum a zawód ich ojców

Typ szkoły:	zawód ojca:				
	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=653]	specjaliści [n=314]	przedst. władz publ., wyżsi urzędnicy, kierownicy [n=285]	technikcy i inny średni personel [n=224]	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń [n=190]
liceum ogólnokształcące	33,7%	68,2%	58,9%	61,2%	37,4%
technikum	43,2%	20,7%	28,1%	25,9%	40,0%
jeszcze nie wybrałem/am	18,8%	10,8%	11,6%	11,6%	18,9%
szkoła branżowa I stopnia	4,3%	0,3%	1,4%	1,3%	3,7%
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
istotność statystyczna:	$\chi^2=148,382$, $df=12$, $p=0,000000$				

n=1666, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane zawody ojców

Kolejną kwestią poddaną analizie był wpływ czynników niezależnych na plany uczniów po ukończeniu przez nich szkoły średniej. W pierwszej kolejności zweryfikowano potencjalny wpływ płci. Dane zamieszczone w Tabeli 14 wskazują, że 80,0% gimnazjalistek po skończeniu szkoły średniej zamierza od razu kontynuować dalszą naukę, a wśród gimnazjalistów odsetek ten jest znacznie niższy i wynosi 59,2%.

Podobnie jak dla ogółu badanych, zależność statystyczną między planami badanych po ukończeniu szkoły średniej a ich płcią wykazano oddzielnie w grupach uczniów szkół z terenu powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszów. W obydwu tych grupach to kobiety istotnie liczniej wykazywały chęć podjęcia kształcenia. Uwagę jednak zwraca fakt, że zdecydowanie niższy odsetek mężczyzn chcących po skończeniu szkoły średniej szukać pracy wykazano wśród uczniów szkół z terenu Rzeszowa (26,8% przy 53,3% wśród uczniów szkół z terenu powiatu rzeszowskiego).

Tabela 14. Plany badanych po ukończeniu szkoły średniej a ich płeć (w podziale na powiat)

Plany po ukończeniu szkoły średniej:	powiat rzeszowski:		m. Rzeszów:		ogółem:	
	kobiety [n=661]	mężczyźni [n=661]	kobiety [n=658]	mężczyźni [n=589]	kobiety [n=1319]	mężczyźni [n=1250]
podjęcie dalszego kształcenia	73,2%	46,7%	86,8%	73,2%	80,0%	59,2%
szukanie pracy	26,8%	53,3%	13,2%	26,8%	20,0%	40,8%
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
istotność statystyczna:	$\chi^2=95,5114$ df=1, p=0,000000		$\chi^2=36,4300$ df=1, p=0,000000		$\chi^2=131,706$ df=1, p=0,000000	

n=2569

W toku analizy wyników przeprowadzonego badania wykazano także związek między zawodem matki a planami ankietowanych gimnazjalistów związanymi z ukończeniem przez nich w przyszłości szkoły średniej. Chęć podjęcia dalszego kształcenia zdecydowanie częściej wykazywały dzieci matek zatrudnionych w grupach specjalistów (86,1%) oraz techników i innego średniego personelu (84,7%).

Tabela 15. Plany badanych po ukończeniu szkoły średniej a zawód ich matek

Plany po ukończeniu szkoły średniej:	zawód matki:				
	specjaliści [n=570]	pracownicy usług i sprzedawcy [n=448]	technicy i inny średni personel [n=327]	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=151]	bezrobotni [n=144]
podjęcie dalszego kształcenia	86,1%	59,6%	84,7%	52,3%	59,0%
szukanie pracy	13,9%	40,4%	15,3%	47,7%	41,0%
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
istotność statystyczna:	$\chi^2=160,943$ df=4, p=0,000000				

n=1640, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane zawody matek

W Tabeli 16 przedstawiono natomiast zestawienie planów badanych uczniów z zawodami wykonywanymi przez ich ojców. Podobnie jak w przypadku zwodu matek, córki i synowie ojców należących do wszystkich wyróżnionych grup zawodowych w większości wyrazili chęć podjęcia dalszej nauki. Niemniej wśród dzieci przedstawicieli robotników przemysłowych i rzemieślników (57,7%) oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń (56,1%) odsetek ten był znacznie

niższy niż w przypadku pozostałych grup zawodowych. W związku z tym wykazana została też statystyczna zależność między analizowanymi zmiennymi.

Tabela 16. Plany badanych po ukończeniu szkoły średniej a zawód ich ojców

Plany po ukończeniu szkoły średniej:	zawód ojca:				
	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=648]	specjaliści [n=312]	przedst. władz publ., wyżsi urzędnicy, kierownicy [n=282]	technicy i inny średni personel [n=224]	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń [n=189]
podjęcie dalszego kształcenia	57,7%	92,0%	83,7%	85,3%	56,1%
szukanie pracy	42,3%	8,0%	16,3%	14,7%	43,9%
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
istotność statystyczna:	$\chi^2=190,409$, $df=4$, $p=0,000000$				

n=1655, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane zawody ojców

Ostatnim aspektem związanym z planami edukacyjnymi, na który przebadano wpływ płci i zawodów rodziców był poziom wykształcenia, który gimnazjaliści chcieliby osiągnąć.

W Tabeli 17 zaprezentowano wpływ pierwszego z wymienionych czynników, czyli płci badanych. Wyniki badania potwierdziły, że planowany przez uczniów poziom wykształcenia, który chcieliby osiągnąć jest związany z ich płcią. W ogólnej grupie kobiet biorących udział w badaniu największym zainteresowaniem cieszyło się zdobycie wykształcenia wyższego uniwersyteckiego (ekonomiczne + nauki ścisłe) – takiego wskazania dokonało 36,7% z nich. Najmniej kobiet (3,2%) wskazało na chęć zdobycia wykształcenia branżowego I stopnia. W ogólnej populacji mężczyzn najczęstszym wyborem okazało się być wykształcenie wyższe politechniczne na, które wskazało 27,1% z nich. W grupie tej podobnie jak w grupie kobiet wybór najrzadziej padał na szkołę branżową I stopnia (5,1%).

Ponadto wyniki analizy przekrojowej sporządzonej z osobna dla każdego z powiatów wykazały, że mężczyźni ze szkół z terenu powiatu rzeszowskiego najczęściej chcieli osiągnąć wykształcenie średnie zawodowe (33,9%), a ich rówieśnicy z Rzeszowa – wykształcenie wyższe politechniczne (35,3%). Natomiast uczennice ze szkół zlokalizowanych w powiecie rzeszowskim cechowały się stosunkowo bardziej równomiernym rozkładem procentowym (według poziomu i kierunku wykształcenia, które miały w planach) niż uczennice gimnazjów rzeszowskich, które były zorientowane przede wszystkim na wykształcenie wyższe ekonomiczne lub związane z naukami ścisłymi (44,9%). Zależność statystyczna

między płcią gimnazjalistów a wykształceniem, które docelowo chcieliby oni osiągnąć została wykazana w obydwu analizowanych powiatach.

Tabela 17. Wykształcenie jakie docelowo chcieliby osiągnąć badani a ich płeć (w podziale na powiat)

Wykształcenie:	powiat rzeszowski:		m. Rzeszów:		ogółem:	
	kobiety [n=647]	mężczyźni [n=657]	kobiety [n=646]	mężczyźni [n=581]	kobiety [n=1239]	mężczyźni [n=1238]
wyższe uniwersyteckie (ekonomiczne + nauki ścisłe)	28,6%	15,1%	44,9%	24,6%	36,7%	19,5%
średnie zawodowe	20,9%	33,9%	9,8%	18,6%	15,3%	26,7%
wyższe politechniczne	11,1%	19,8%	13,6%	35,3%	12,4%	27,1%
wyższe uniwersyteckie (humanistyczne)	21,3%	6,2%	22,0%	8,3%	21,7%	7,2%
średnie ogólnokształcące	13,9%	17,5%	7,6%	10,8%	10,8%	14,4%
branżowe I stopnia	4,2%	7,5%	2,2%	2,4%	3,2%	5,1%
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
istotność statystyczna:	$\chi^2=126,239$, df=5, p=0,000000		$\chi^2=153,711$, df=5, p=0,000000		$\chi^2=278,277$, df=5, p=0,000000	

n=2531

Podział badanych uczniów ze względu na zawód wykonywany przez ich matki ponownie wyodrębnił dwie odmiennie pod względem zamiarów edukacyjnych grupy gimnazjalistów (Tabela 18). Dzieci specjalistek (41,3%) oraz kobiet zakwalifikowanych do grupy techników i innego średniego personelu (37,6%) najczęściej wykazywały chęć osiągnięcia wyższego wykształcenia ekonomicznego lub związanego z naukami ścisłymi. Natomiast gimnazjaliści, których matki zaliczono, pod kątem wykonywanego zawodu, do grup pracowników usług i sprzedawców (27,6%), robotników przemysłowych i rzemieślników (34,2%) oraz bezrobotnych (30,6%) w największej części wskazywali na wykształcenie średnie zawodowe. Z drugiej strony, najbardziej zbliżone do siebie odsetki uczniów (od 10,1% do 16,7%) celowały w osiągnięcie wykształcenia wyższego humanistycznego.

Tabela 18. Wykształcenie jakie docelowo chcieliby osiągnąć badani a zawód ich matek

Wykształcenie:	zawód matki:				
	specjaliści [n=555]	pracownicy usług i sprzedawcy [n=445]	technicy i inny średni personel [n=322]	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=149]	bezrobotni [n=144]
wyższe uniwersyteckie (ekonomiczne + nauki ściśle)	41,3%	18,7%	37,6%	19,5%	17,4%
średnie zawodowe	10,6%	27,6%	9,9%	34,2%	30,6%
wyższe politechniczne	22,9%	16,4%	23,9%	12,8%	18,8%
wyższe uniwersyteckie (humanistyczne)	16,0%	15,3%	16,5%	10,1%	16,7%
średnie ogólnokształcące	7,4%	16,9%	8,4%	15,4%	11,1%
branżowe I stopnia	1,8%	5,2%	3,7%	8,1%	5,6%
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
istotność statystyczna:	$\chi^2=195,724$, $df=20$, $p=0,000000$				

n=1615, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane zawody matek

Ostatnie z zestawień zaprezentowanych w rozdziale dotyczącym czynników wpływających na plany edukacyjne uczniów gimnazjów obejmowało podział badanych ze względu na zawód ojca i wykształcenie, do osiągnięcia którego oni dążą. Wykształcenie wyższe uniwersyteckie (ekonomia bądź nauki ścisłe) preferowane było przez największe odsetki dzieci specjalistów (48,7%), przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (37,4%) oraz techników i innego średniego personelu (33,5%). Wyróżnione grupy uczniów w zdecydowanie dalszej kolejności planowały osiągnięcie wykształcenia średniego zawodowego, które było priorytetowo traktowane przez pozostałe grupy gimnazjalistów wyróżnione w Tabeli 19: dzieci robotników przemysłowych i rzemieślników (30,7%) oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń (19,7%).

Tabela 19. Wykształcenie jakie docelowo chcieliby osiągnąć badani a zawód ich ojców

Wykształcenie:	zawód ojca:				
	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=641]	specjaliści [n=308]	przedst. władz publ., wyżsi urzędnicy, kierownicy [n=281]	technicy i inny średni personel [n=218]	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń [n=183]
wyższe uniwersyteckie (ekonomiczne + nauki ścisłe)	19,7%	48,7%	37,4%	33,5%	19,7%
średnie zawodowe	30,7%	6,2%	13,5%	6,9%	27,9%
wyższe politechniczne	16,2%	23,4%	23,8%	26,6%	20,2%
wyższe uniwersyteckie (humanistyczne)	13,3%	13,6%	16,4%	21,1%	13,7%
średnie ogólnokształcące	15,1%	5,5%	8,2%	7,3%	16,4%
branżowe I stopnia	5,0%	2,6%	0,7%	4,6%	2,2%
ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
istotność statystyczna:	$\chi^2=229,717$, df=20, p=0,000000				

n=1631, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane zawody ojców

7. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA PLANY ZAWODOWE BADANYCH UCZNIÓW

W niniejszym rozdziale podjęto próbę zweryfikowania, które z czynników niezależnych są powiązane z planami zawodowymi gimnazjalistów poddanych badaniu. Wyróżnione zostały te same czynniki, które analizowano w poprzednim, dotyczącym planów edukacyjnych, rozdziale, a więc płeć oraz wykształcenie rodziców.

W pierwszej kolejności podjęto temat wpływu płci ankietowanych uczniów na branże, w których w przyszłości chcieliby oni podjąć pracę. Wszystkie z najczęściej wymienianych branż zamieszczonych w Tabeli 20 były w sposób istotny związane z płcią. Uczennice częściej od swoich kolegów preferowały takie branże, jak: ekonomia i reklama (31,4% przy 17,1%), moda i projektowanie (19,7% przy 3,0%), medycyna (17,5% przy 4,0%), hotelarstwo i gastronomia (13,6% przy 6,0%) oraz ochrona środowiska (5,1% przy 2,9%). Natomiast badani uczniowie mieli wyraźnie wyższy odsetek wskazań branż takich, jak: informatyka (32,4% przy 6,2%), mechanika (19,2% przy 1,1%), elektronika (17,0% przy 1,2%), budownictwo (9,3% przy 2,2%) oraz transport (8,5% przy 1,5%).

Tabela 20. Branże, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani a ich płeć

Branże, w których chcieliby pracować badani:	płeć:		istośćność statystyczna:
	kobiety [n=1241]	mężczyźni [n=1187]	
ekonomia i reklama	31,4%	17,1%	$\chi^2=67,4418$, df=1, p=0,000000
informatyka	6,2%	32,4%	$\chi^2=270,921$, df=1, p=0,000000
moda i projektowanie	19,7%	3,0%	$\chi^2=164,436$, df=1, p=0,000000
medycyna	17,5%	4,0%	$\chi^2=114,543$, df=1, p=0,000000
mechanika	1,1%	19,2%	$\chi^2=221,004$, df=1, p=0,000000
hotelarstwo i gastronomia	13,6%	6,0%	$\chi^2=39,7201$, df=1, p=0,000001
elektronika	1,2%	17,0%	$\chi^2=186,308$, df=1, p=0,000000
budownictwo	2,2%	9,3%	$\chi^2=57,3045$, df=1, p=0,000000
transport	1,5%	8,5%	$\chi^2=62,8773$, df=1, p=0,000000
ochrona środowiska	5,1%	2,9%	$\chi^2=7,09265$, df=1, p=0,007740

n=2428, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane branże

Tabela 21 obrazuje zestawienie branży, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani z zawodem ich matek. Przeprowadzone badanie istotności wykazało, że zawód matki różnicuje częstość wybierania sześciu spośród najczęściej wskazywanych w badaniu branż. Do najważniejszych obserwacji wynikających z przeprowadzonej analizy można zaliczyć wnioski, że dzieci specjalistek oraz pracownic sektora usług i sprzedawczyń rzadziej od innych wybierały modę i projektowanie, mechanikę, hotelarstwo i gastronomię oraz transport, natomiast częściej wskazywały na medycynę. Kategorię nieco wyymkającą się podobnemu podziałowi stanowili uczniowie chcący związać swoją przyszłość z ekonomią i reklamą. Najmniejszy odsetek takich gimnazjalistów stwierdzono wśród dzieci matek z kategorii techników i innego średniego personelu (18,6%), a największe w przypadku matek bezrobotnych (28,1%) oraz będących pracownicami sektora usług i sprzedawczyniami (27,1%).

Tabela 21. Branże, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani a zawód ich matek

Branże, w których chcieliby pracować badani:	zawód matki:					istotność statystyczna:
	specjaliści [n=529]	pracownicy usług i sprzedawcy [n=435]	techniky i inny średni personel [n=310]	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=144]	bezrobotni [n=139]	
ekonomia i reklama	24,4%	27,1%	18,6%	22,2%	28,1%	$\chi^2=9,97316$, df=4, p=0,040882
informatyka	21,2%	22,9%	18,2%	15,3%	20,9%	$\chi^2=5,04876$, df=4, p=0,282331
moda i projektowanie	9,3%	9,0%	14,0%	13,9%	18,0%	$\chi^2=13,3757$, df=4, p=0,009579
medycyna	18,0%	11,6%	9,2%	9,7%	5,8%	$\chi^2=25,9438$, df=4, p=0,000032
mechanika	4,9%	5,8%	12,4%	13,2%	11,5%	$\chi^2=25,7823$, df=4, p=0,000035
hotelarstwo i gastronomia	6,0%	4,8%	14,9%	16,0%	12,2%	$\chi^2=37,3256$, df=4, p=0,000000
elektronika	8,3%	9,4%	10,6%	9,7%	7,9%	$\chi^2=1,79553$, df=4, p=0,773301
budownictwo	4,5%	4,8%	5,5%	4,9%	7,9%	$\chi^2=2,75160$, df=4, p=0,600216
transport	3,6%	1,9%	6,4%	6,3%	6,5%	$\chi^2=11,6827$, df=4, p=0,019873
ochrona środowiska	4,9%	2,9%	3,4%	4,9%	3,6%	$\chi^2=2,81677$, df=4, p=0,588941

n=1557, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane branże i zawody matki

W przypadku zawodu matki stwierdzono sześć korelacji z branżami, w których kierunku chcieliby podążać gimnazjaliści. Natomiast w przypadku zawodu ojca stwierdzono o jedną zależność więcej. Statystycznie istotna zależność dotyczyła częstości wskazywania na takie branże, jak: ekonomia i reklama (najrzadziej wybierana przez dzieci robotników przemysłowych, rzemieślników i specjalistów), informatyka (najczęściej wskazywana przez dzieci specjalistów), medycyna (najrzadziej wybierana przez dzieci robotników przemysłowych i rzemieślników oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń), mechanika, hotelarstwo i gastronomia (branże najczęściej wybierane przez dzieci robotników przemysłowych i rzemieślników oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń), budownictwo (najczęściej wybierane przez dzieci robotników przemysłowych i rzemieślników), transport (najczęściej wybierany przez dzieci operatorów i monterów maszyn i urządzeń).

Tabela 22. Branże, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani a zawód ich ojców

Branże, w których chcieliby pracować badani:	zawód ojca:					istotność statystyczna:
	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=622]	specjaliści [n=295]	przedst. władz publ., wyżsi urzędnicy, kierownicy [n=266]	technicy i inny średni personel [n=208]	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń [n=183]	
ekonomia i reklama	20,7%	21,0%	33,1%	30,8%	28,4%	$\chi^2=22,5516$, df=4, p=0,000156
informatyka	19,1%	26,4%	17,3%	20,7%	15,8%	$\chi^2=11,1854$, df=4, p=0,024557
moda i projektowanie	11,1%	9,2%	9,8%	7,7%	13,1%	$\chi^2=4,02631$, df=4, p=0,402456
medycyna	8,0%	18,3%	15,4%	15,4%	7,1%	$\chi^2=29,5360$, df=4, p=0,000006
mechanika	13,2%	4,1%	6,0%	3,4%	15,8%	$\chi^2=42,1786$, df=4, p=0,000000
hotelarstwo i gastronomia	13,3%	7,5%	5,6%	5,8%	12,0%	$\chi^2=20,7538$, df=4, p=0,000354
elektronika	9,5%	10,2%	8,6%	5,3%	6,6%	$\chi^2=5,43113$, df=4, p=0,245850
budownictwo	8,5%	4,1%	4,1%	4,3%	3,8%	$\chi^2=13,4264$, df=4, p=0,009370
transport	4,7%	3,1%	3,0%	2,9%	10,9%	$\chi^2=21,3654$, df=4, p=0,000268
ochrona środowiska	4,5%	3,4%	3,0%	2,4%	4,9%	$\chi^2=3,15503$, df=4, p=0,532224

n=1574, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane branże i zawody ojców

W drugiej kolejności wzięto pod uwagę potencjalny wpływ płci i zawodów rodziców na wskazywane przez badanych zawody *marzeń*. Dane zamieszczone w Tabeli 23 wykazały, że płeć determinuje częstość wszystkich spośród najczęściej wymienionych branż. Brak związku został stwierdzony jedynie w przypadku osób nie mających sprecyzowanego zawodu *marzeń*. Co naturalne, prezentowane zależności stanowią uszczegółowienie i pokrywają się z podziałem na najczęściej wskazywane branże według płci zaprezentowanym w Tabeli 20.

Tabela 23. Zawody najczęściej wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” a ich płeć

Zawody marzeń:	płeć:		istotność statystyczna:
	kobiety [n=1100]	mężczyźni [n=1009]	
informatyk	2,6%	25,0%	$\chi^2=229,953$, df=1, p=0,000000
lekarz	14,8%	4,1%	$\chi^2=69,6684$, df=1, p=0,000000
nie wiem	9,6%	8,6%	$\chi^2=0,541868$, df=1, p=0,461660
mechanik	0,3%	10,8%	$\chi^2=116,045$, df=1, p=0,000000
sportowiec	1,3%	8,3%	$\chi^2=59,0731$, df=1, p=0,000000
architekt	5,7%	2,4%	$\chi^2=14,9213$, df=1, p=0,000112
psycholog	6,7%	1,0%	$\chi^2=45,2797$, df=1, p=0,000000
policjant	5,3%	2,2%	$\chi^2=13,7901$, df=1, p=0,000204
właściciel firmy/ biznesmen	2,4%	4,2%	$\chi^2=5,45787$, df=1, p=0,019480
adwokat/ prawnik	4,1%	2,3%	$\chi^2=5,53412$, df=1, p=0,018649

n=2109, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane „zawody marzeń”

W Tabeli 24 przedstawiono zestawienie najczęściej wskazywanych przez badaną młodzież zawodów *marzeń* w podziale na grupę zawodową, do której należały matki badanych. Wybór zawodów takich, jak informatyk, sportowiec czy adwokat/prawnik nie jest zależny od wykonywanego przez matkę zawodu. W przypadkach pozostałych z zawodów wymienionych w Tabeli 24 stwierdzono statystyczną zależność z zawodem wykonywanym przez matkę. Zawód lekarza zdecydowanie najrzadziej wskazywały dzieci matek pozostających bez pracy (4,3%). Zawód mechanika był najmniej popularny w grupie dzieci specjalistek (1,6%). Architektami chcieli najczęściej zostać uczniowie, których matki zaklasyfikowano jako techników i inny średni personel (9,0%). Statystyczną

zależność stwierdzono też w przypadku wyborów zawodów takich, jak: psycholog, policjant oraz właściciel firmy/ biznesmen.

Tabela 24. Zawody najczęściej wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” a zawód ich matek

Zawody marzeń:	zawód matki:					istotność statystyczna:
	specjaliści [n=500]	pracownicy usług i sprzedawcy [n=389]	technicy i inny średni personel [n=277]	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=128]	bezrobotni [n=115]	
informatyk	16,0%	12,6%	12,3%	13,3%	14,8%	$\chi^2=3,09918$, df=4, p=0,541367
lekarz	13,6%	8,7%	10,8%	7,0%	4,3%	$\chi^2=12,8179$, df=4, p=0,012200
nie wiem	10,2%	8,0%	9,0%	9,4%	8,7%	$\chi^2=1,35642$, df=4, p=0,851734
mechanik	1,6%	8,7%	4,0%	6,3%	5,2%	$\chi^2=25,6929$, df=4, p=0,000036
sportowiec	5,4%	5,1%	4,3%	1,6%	2,6%	$\chi^2=4,81140$, df=4, p=0,307202
architekt	4,8%	2,1%	9,0%	1,6%	1,7%	$\chi^2=24,0952$, df=4, p=0,000076
psycholog	3,2%	2,6%	6,5%	3,1%	7,0%	$\chi^2=10,3387$, df=4, p=0,035093
policjant	2,2%	6,2%	2,9%	7,8%	0,9%	$\chi^2=18,2916$, df=4, p=0,001082
właściciel firmy/ biznesmen	2,8%	1,3%	5,1%	0,8%	4,3%	$\chi^2=11,5023$, df=4, p=0,021462
adwokat/ prawnik	4,2%	2,8%	3,2%	2,3%	4,3%	$\chi^2=2,05949$, df=4, p=0,724817

n=1409, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane „zawody marzeń” i zawody matek

Wyniki przeprowadzonego badania wykazały, że zdecydowanie mniej wybieranych przez uczniów zawodów *marzeń* jest uwarunkowana przez zawód ojca niż przez zawód matki. Dane zamieszczone w Tabeli 25 prowadzą do wniosku, że zawód wykonywany przez ojców gimnazjalistów wpływa na chęć przyszłej pracy w zawodzie lekarza, mechanika oraz biznesmena. W przyszłości lekarzami chcieliby zostać przede wszystkim synowie i córki specjalistów (14,4%),

przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (14,9%) oraz techników i innego średniego personelu (14,4%). Zawód mechanika wskazywali najczęściej potomkowie robotników przemysłowych i rzemieślników (9,6%) oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń (8,8%). Natomiast ambicje zostania w przyszłości właścicielem firmy/ biznesmenem wyrażały najczęściej dzieci przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (9,4%).

Tabela 25. Zawody najczęściej wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” a zawód ich ojców

Zawody marzeń:	zawód ojca:					istotność statystyczna:
	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=521]	specjaliści [n=285]	przedst. władz publ., wyżsi urzędnicy, kierownicy [n=255]	technicy i inny średni personel [n=195]	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń [n=159]	
informatyk	13,8%	16,1%	10,6%	14,9%	11,3%	$\chi^2=4,53404$, df=4, p=0,338531
lekarz	5,8%	14,4%	14,9%	14,4%	6,3%	$\chi^2=28,6430$, df=4, p=0,000009
nie wiem	9,2%	11,9%	9,0%	6,7%	6,9%	$\chi^2=5,07109$, df=4, p=0,280081
mechanik	9,6%	2,1%	3,5%	2,1%	8,8%	$\chi^2=30,5820$, df=4, p=0,000004
sportowiec	5,2%	4,9%	4,3%	4,6%	3,8%	$\chi^2=0,683316$, df=4, p=0,953370
architekt	3,3%	5,6%	4,3%	6,2%	3,1%	$\chi^2=4,69006$, df=4, p=0,320602
psycholog	3,5%	3,2%	3,5%	6,7%	3,1%	$\chi^2=5,09071$, df=4, p=0,278116
policjant	4,2%	2,1%	3,9%	2,1%	5,7%	$\chi^2=5,77889$, df=4, p=0,216280
właściciel firmy/ biznesmen	1,2%	2,5%	9,4%	5,6%	3,8%	$\chi^2=35,0350$, df=4, p=0,000000
adwokat/ prawnik	2,5%	3,9%	4,3%	4,6%	3,1%	$\chi^2=2,96876$, df=4, p=0,563068

n=1415, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane „zawody marzeń” i zawody ojca

W Tabeli 26 znalazło się zestawienie powodów, którymi badani najczęściej uzasadniali wybór własnego zawodu *marzeń* z ich płcią. Przeprowadzone badanie istotności różnic w motywach jakimi kierowali się uczniowie pozwoliło na stwierdzenie statystycznej istotności różnic w przypadku 3 motywów. Pierwszym z nich jest motywacja finansowa – na czynnik wysokich zarobków postawiło 22% mężczyzn, a tylko 12,6% kobiet. Drugim motywem okazała się być chęć pomocy ludziom. To uzasadnienie wyboru zawodu *marzeń* wskazało 20,1% kobiet i zaledwie 4,9% mężczyzn. Istotność statystyczna dotyczy także częstości wskazywania na powód dużego zapotrzebowania na dany zawód na rynku pracy. Argumentu tego użyło 7,6% mężczyzn i 3,7% kobiet. W przypadku pozostałych popularnych powodów nie została wykazana istotna statystycznie zależność pomiędzy płcią a wskazaniem.

Tabela 26. Powody, którymi badani najczęściej uzasadniali wybór własnego „zawodu marzeń” a ich płeć

Uzasadnienia wyboru zawodu <i>marzeń</i> :	płeć:		istotność statystyczna:
	kobiety [n=819]	mężczyźni [n=728]	
zawód zgodny z zainteresowaniami/pasjami	67,8%	69,0%	$\chi^2=0,252392$, df=1, p=0,615396
zawód dobrze płatny	12,6%	22,0%	$\chi^2=24,1434$, df=1, p=0,000001
chęć pomocy ludziom	20,1%	4,9%	$\chi^2=78,7835$, df=1, p=0,000000
posiadanie uzdolnień w tym kierunku	6,2%	5,5%	$\chi^2=0,373626$, df=1, p=0,541034
duże zapotrzebowanie na zawód	3,7%	7,6%	$\chi^2=11,2427$, df=1, p=0,000799

n=1547, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane uzasadnienia

W dalszej kolejności dokonano zestawienia powodów, którymi badani najczęściej uzasadniali wybór własnego zawodu *marzeń* z zawodem ich matek (Tabela 27). W przypadku tego zestawienia nie zostały potwierdzone żadne istotne statystycznie różnice pomiędzy częstością wyboru jakiegoś zawodu, a tym jaki zawód wykonuje matka. Można zatem przyjąć, że motywacje stojące za wyborem przez ankietowanych uczniów swojego wymarzonego zawodu nie są uzależnione od zawodu wykonywanego przez ich matki.

Tabela 27. Powody, którymi badani najczęściej uzasadniali wybór własnego „zawodu marzeń” a zawód ich matek

Uzasadnienia wyboru zawodu marzeń:	zawód matki:					istotność statystyczna:
	specjaliści [n=366]	pracownicy usług i sprzedawcy [n=298]	technicy i inny średni personel [n=199]	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=90]	bezrobotni [n=86]	
zawód zgodny z zainteresowaniami/pasjami	65,8%	71,5%	62,8%	71,1%	69,8%	$\chi^2=5,33372$, df=4, p=0,254737
zawód dobrze płatny	19,7%	14,1%	17,6%	14,4%	18,6%	$\chi^2=4,21919$, df=4, p=0,377154
chęć pomocy ludziom	14,8%	15,8%	12,6%	12,2%	9,3%	$\chi^2=3,11036$, df=4, p=0,539530
posiadanie uzdolnień w tym kierunku	8,7%	4,4%	5,5%	4,4%	4,7%	$\chi^2=6,82556$, df=4, p=0,145399
duże zapotrzebowanie na zawód	6,8%	3,7%	7,5%	8,9%	4,7%	$\chi^2=5,64414$, df=4, p=0,227347

n=1039, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane uzasadnienia i zawody matek

Tabela 28 również zestawia powody, którymi badani najczęściej uzasadniali wybór własnego zawodu marzeń, ale w tym przypadku jako czynnik niezależny został potraktowany zawód ojca. W wyniku przeprowadzenia testowania statystycznego zaobserwowane zostały dwie istotnie statystycznie zależności. Pierwsza z nich dotyczyła częstości wskazywania na powód, że zawód jest dobrze płatny. Motywację taką wskazało 23,6% badanych, których ojcowie pracowali jako specjaliści i 20,7% badanych, których ojcowie byli przedstawicielami władz, wyższymi urzędnikami bądź kierownikami. W pozostałych kategoriach zawodu ojca motywacja ta była wyraźnie słabsza. Drugim powodem, którego częstość wskazywania okazała się być istotna statystycznie, w zależności od tego jaki zawód wykonuje ojciec ucznia, okazała się być chęć pomocy ludziom. Powód ten wskazało 21,4% dzieci, których ojcowie pracowali jako technicy i inny średni personel oraz tylko 8,9% dzieci przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników kierowników. W przypadku pozostałych zestawień nie została potwierdzona statystyczna istotność różnic.

Tabela 28. Powody, którymi badani najczęściej uzasadniali wybór własnego „zawodu marzeń” a zawód ich ojców

Uzasadnienia wyboru zawodu marzeń:	zawód ojca:					istotność statystyczna:
	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy [n=383]	specjaliści [n=216]	przedst. władz publ., wyżsi urzędnicy, kierownicy [n=179]	technicy i inny średni personel [n=145]	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń [n=127]	
zawód zgodny z zainteresowaniami/pasjami	71,3%	67,6%	64,2%	61,4%	68,5%	$\chi^2=5,89764$, df=4, p=0,206924
zawód dobrze płatny	13,6%	23,6%	20,7%	13,8%	16,5%	$\chi^2=12,4758$, df=4, p=0,014142
chęć pomocy ludziom	12,8%	13,0%	8,9%	21,4%	16,5%	$\chi^2=11,8038$, df=4, p=0,018872
posiadanie uzdolnień w tym kierunku	6,0%	8,8%	5,6%	6,2%	3,9%	$\chi^2=3,70176$, df=4, p=0,447870
duże zapotrzebowanie na zawód	3,9%	6,5%	8,4%	8,3%	4,7%	$\chi^2=6,61388$, df=4, p=0,157755

n=1050, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane uzasadnienia i zawody ojca

8. NAJCZĘŚCIEJ PLANOWANE ŚCIEŻKI ROZWOJU PRZEZ BADANYCH UCZNIÓW

Celem przeprowadzonego badania empirycznego było przybliżenie preferowanych przez badaną młodzież dróg własnego rozwoju, zarówno pod kątem zawodowym, jak i, co nierozłącznie z tym związane, edukacyjnym. Postanowiono zatem jeszcze dokładniej przybliżyć plany na przyszłość i sposób myślenia badanych gimnazjalistów wyznaczając najczęściej wybierane przez nich ścieżki kontynuowania edukacji. Wyznaczono je za pomocą trzech pytań jednokrotnego wyboru, które znalazły się w kwestionariuszu ankiety, a które dotyczyły wyobrażenia badanych na temat kolejnych etapów ich życia:

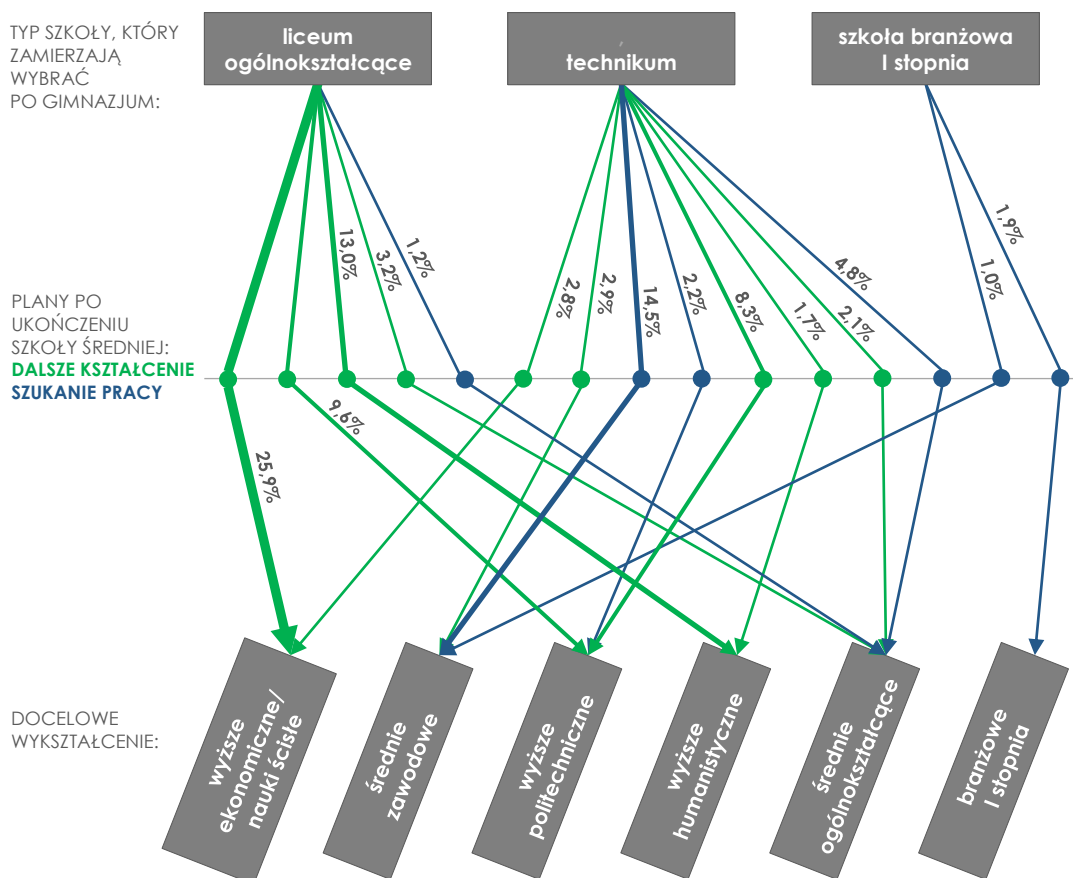
- pytania o typ szkoły, którą zamierzają wybrać po ukończeniu gimnazjum,
- pytania o to, czy bezpośrednio po ukończeniu szkoły średniej chcą od razu podjąć dalszą naukę, czy szukać pracy,
- pytania o wykształcenie, jakie docelowo chcieliby uzyskać w swoim życiu.

Uczniowie kończący gimnazjum mogli zatem wybrać jeden z trzech typów szkoły średniej, następnie kontynuować edukację na szczeblu wyższym lub rozpocząć poszukiwania pracy oraz określić na jakim poziomie chcieliby zakończyć swoje kształcenie. W toku analizy danych wyszczególnione zostało 15 najpopularniejszych wśród wszystkich badanych ścieżek kontynuowania edukacji. Z ogólnej populacji badanych wyłączeni zostali, na potrzeby tej klasyfikacji, uczniowie, którzy na dzień prowadzenia badania nie potrafili określić jaki typ szkoły średniej chcą wybrać i zazaczyli odpowiedź *jeszcze nie wybrałem/am*.

Dane zamieszczone na Wykresach 13-15 odnoszą się do najczęściej wyznaczonych w opisywany sposób ścieżek, którymi ankietowani planowali kontynuować swoją edukację.

Wykres 13 przedstawia najczęściej wskazywane przez badanych ścieżki kontynuowania edukacji wyznaczone dla ich ogółu (bez podziału na powiaty). W ogólnej grupie badanych najczęściej wskazywaną ścieżką edukacji okazała się ta, która zakładała wybór liceum ogólnokształcącego, podjęcie dalszego kształcenia, oraz osiągnięcie wykształcenia wyższego uniwersyteckiego (ekonomicznego + nauki ścisłe). Wybór takiej ścieżki zadeklarowała ponad ¼ badanych uczniów (25,9%). Druga najpopularniejsza ścieżka została wskazana przez 14,5% ogółu gimnazjalistów. Ścieżka ta zakładała wybór technikum, podjęcie pracy po jego ukończeniu i osiągnięcie docelowego wykształcenia średniego zawodowego. Próg 10% badanej populacji przekroczyły jeszcze osoby pragnące kontynuować naukę w liceum ogólnokształcącym, a po jego ukończeniu od razu podjąć wyższe studia w kierunkach humanistycznych (13,0%).

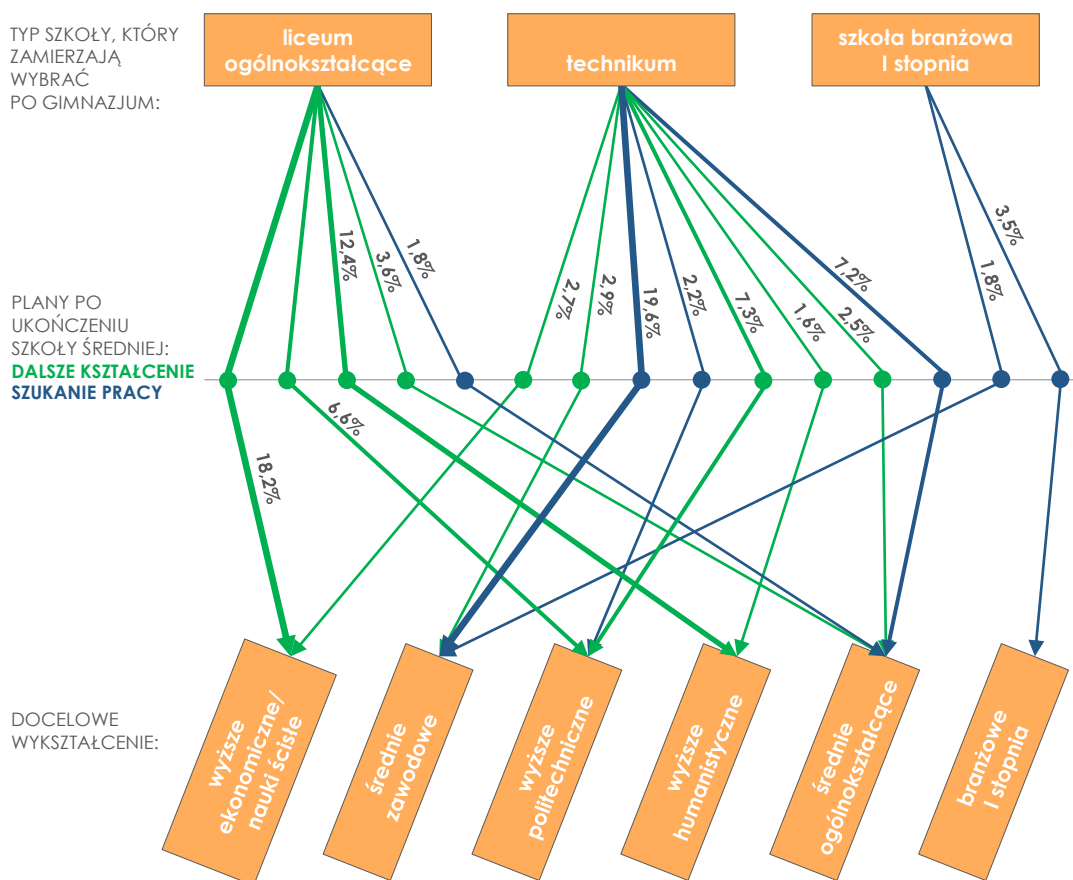
Wykres 13. Najczęściej wskazywane przez badanych ścieżki kontynuowania edukacji

n=2104, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najlichniej wskazywane ścieżki, pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie

Dane zamieszczone na kolejnym wykresie (Wykres 14) prezentują analogiczną klasyfikację badanych gimnazjalistów, jednak wyłącznie w odniesieniu do tych uczęszczających do szkół z terenu powiatu rzeszowskiego. W tej grupie największy odsetek uczniów zadeklarował wybór technikum, podjęcie pracy po szkole średniej oraz osiągnięcie docelowego wykształcenia średniego zawodowego. W ten sposób wyglądała planowana ścieżka edukacji nakreślona przez 19,6% uczniów z powiatu rzeszowskiego. Druga pod względem częstości wskazywania ścieżka zakładała wybór liceum ogólnokształcącego, podjęcie dalszego kształcenia oraz docelowe osiągnięcie wykształcenia wyższego w kierunkach ekonomii lub nauk ścisłych (18,2%). Pozostałe z wyznaczonych ścieżek cechowały się niższymi odsetkami wskazań przez gimnazjalistów.

Wykres 14. Najczęściej wskazywane przez badanych ścieżki kontynuowania edukacji (powiat rzeszowski)

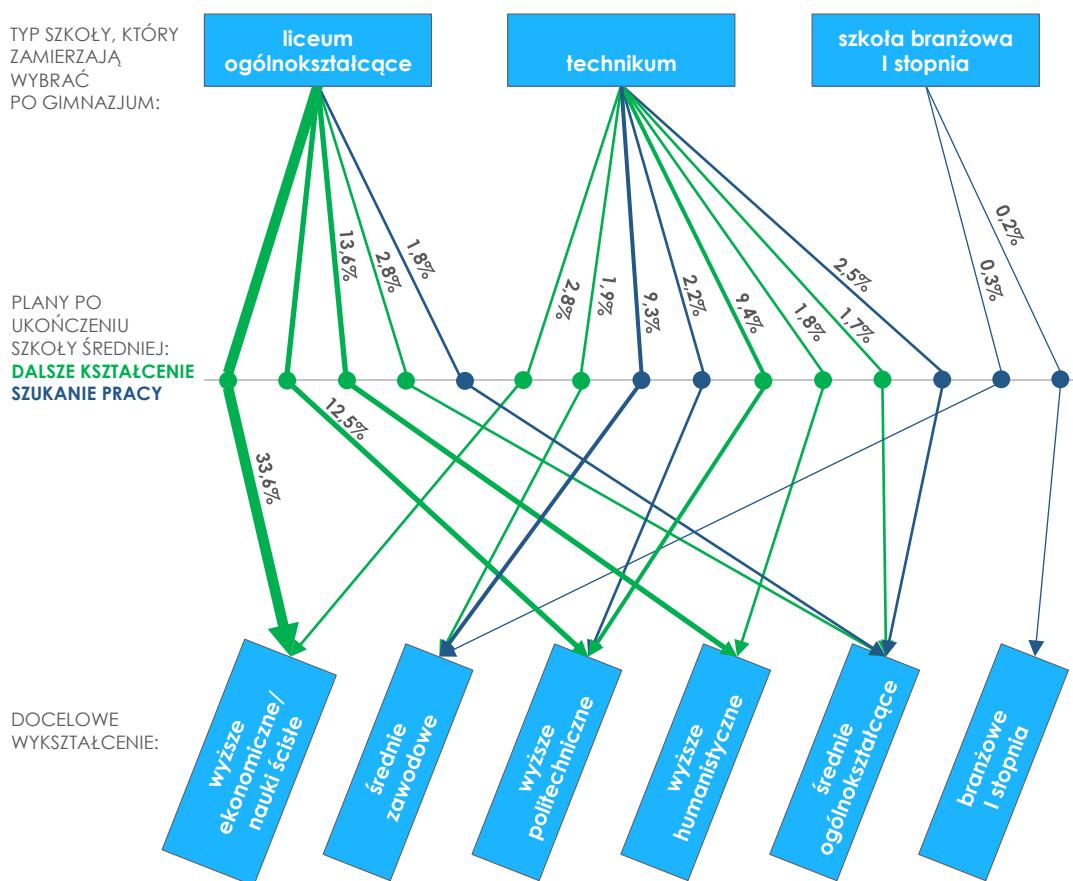
n=1059, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane ścieżki, pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie

Wykres 15 jest ostatnim odnoszącym się do kwestii ścieżek edukacji wskazywanych przez badanych. Tym razem zaprezentowany został rozkład preferencji uczniów szkół z miasta Rzeszów. W tej grupie ponad jedna trzecia badanych (33,6%) zaplanowała swoją ścieżkę edukacji zakładając wybór liceum ogólnokształcącego, podjęcie dalszego kształcenia i docelowe osiągnięcie wykształcenia wyższego (ekonomicznego + nauki ścisłe). Drugim najpopularniejszym wyborem okazał się wybór liceum ogólnokształcącego, podjęcie dalszego kształcenia oraz docelowe osiągnięcie wykształcenia humanistycznego (13,6%). Ponadto 12,5% uczniów szkół rzeszowskich wskazała na wybór liceum ogólnokształcącego i, bezpośrednio po jego ukończeniu, kontynuowanie nauki na studiach politechnicznych.

Analizując różnice między Wykresem 14 a Wykresem 15 można zauważyć, że przede wszystkim preferowane ścieżki rozwoju uczniów gimnazjów z terenu powiatu rzeszowskiego są w większym stopniu związane z wyborem technikum bądź szkoły branżowej I stopnia, niż ma to miejsce wśród gimnazjalistów rzeszowskich. W tej drugiej grupie uczniów akcent jest mocniej przeniesiony na

nastawienie na wybór liceum ogólnokształcącego. Występują także istotne różnice między porównywanymi powiatami pod kątem chęci podjęcia pracy bezpośrednio po szkole średniej oraz wykształcenia, które chcieliby osiągnąć w swoim życiu badani. Wszystkie te zależności zostały bardziej szczegółowo przedstawione we wcześniejszej części raportu na Wykresach 9-11.

Wykres 15. Najczęściej wskazywane przez badanych ścieżki kontynuowania edukacji (m. Rzeszów)

n=1045, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najlichniej wskazywane ścieżki, pozostałe odpowiedzi umieszczono w aneksie

Tabela 29 zawiera zestawienie branż, w których najczęściej pragnęli w przyszłości pracować badani z wykształceniem, które docelowo chcieliby oni osiągnąć. W przypadku wszystkich branż, z wyjątkiem ochrony środowiska, stwierdzono statystyczne powiązanie z wykształceniem, które mieliby zamiar osiągnąć badani uczniowie. Oznacza to, że gimnazjaliści w większości potrafili rzetelnie wskazać drogę własnego rozwoju i prawidłowo dostosować kierunek i poziom swojego wykształcenia do własnych planów zawodowych.

Tabela 29. Branże, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani a wykształcenie, które docelowo chcieliby oni osiągnąć

Branże, w których chcieliby pracować badani:	docelowe wykształcenie:						istotność statystyczna:
	wyższe ekonomiczne/ nauki ścisłe [n=669]	średnie zawodowe [n=508]	wyższe politechniczne [n=473]	wyższe humanistyczne [n=328]	średnie ogólnokształcące [n=299]	branżowe i stopnia [n=96]	
ekonomia i reklama	33,9%	15,6%	18,0%	30,2%	20,1%	19,8%	$\chi^2=75,8727$, df=5, p=0,000000
informatyka	16,6%	15,7%	38,3%	7,3%	15,7%	10,4%	$\chi^2=155,298$, df=5, p=0,000000
moda i projektowanie	8,7%	13,4%	5,9%	16,2%	18,1%	13,5%	$\chi^2=41,3932$, df=5, p=0,000000
medycyna	31,4%	0,6%	4,4%	5,8%	2,0%	1,0%	$\chi^2=406,039$, df=5, p=0,000000
mechanika	1,8%	20,9%	8,7%	1,2%	17,4%	22,9%	$\chi^2=181,884$, df=5, p=0,000000
hotelarstwo i gastronomia	4,5%	17,3%	3,4%	8,2%	16,1%	17,7%	$\chi^2=99,1724$, df=5, p=0,000000
elektronika	6,0%	10,8%	16,7%	2,4%	7,7%	6,3%	$\chi^2=63,1858$, df=5, p=0,000000
budownictwo	3,0%	9,8%	6,3%	0,9%	6,4%	11,5%	$\chi^2=46,5515$, df=5, p=0,000000
transport	1,0%	10,0%	4,4%	1,2%	8,0%	7,3%	$\chi^2=68,6436$, df=5, p=0,000000
ochrona środowiska	4,3%	3,1%	2,3%	3,0%	6,0%	5,2%	$\chi^2=9,08038$, df=5, p=0,105901

n=2373, dane w kolumnach nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane branże

9. ZESTAWIENIE WYNIKÓW PRZEPROWADZONYCH BADAŃ Z DANYMI OGÓLNYMI

W ramach badania preferencji wyboru drogi rozwoju zawodowego uczniów klas 3 gimnazjów w powiecie rzeszowskim i gminie miasto Rzeszów przeprowadzono analizę danych zastanych metodą desk research. W jej ramach w pierwszej kolejności poddano analizie następujące raporty:

- *Zapotrzebowanie na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim dla powiatu m. Rzeszów* (opracowanie z 2017r.)
- *Zapotrzebowanie na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim dla powiatu rzeszowskiego* (opracowanie z 2017r.)

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w 2017 roku przeprowadził badania *Zapotrzebowania na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim*. Na terenie miasta Rzeszowa zrealizowano 1405 wywiadów z pracodawcami a w ramach badania ilościowego na terenie powiatu rzeszowskiego wykonano 638 wywiadów. Wyniki badań przedstawiały plany zatrudnieniowe pracodawców z wyżej wymienionych powiatów, w perspektywie najbliższych 12 miesięcy.

Tabela 30. Planowane zatrudnienie w perspektywie 12 miesięcy

Planowane zatrudnienie w perspektywie 12 miesięcy:	powiat rzeszowski [n=638]	m. Rzeszów [n=1405]
tak	33,7%	33,0%
nie	54,1%	52,0%
trudno powiedzieć	12,2%	15,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z badania „Zapotrzebowanie na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim”

Jak widać w powyższej tabeli, 1/3 pracodawców zarówno z terenu powiatu grodzkiego jak i ziemskiego planowała zatrudniać kolejnych pracowników.

Tabela 31. Zawody, w których planowane jest zatrudnienie w perspektywie 12 miesięcy a wyniki badania gimnazjalistów

Wielka grupa zawodów zgodnie z KZiS:	% udział pracowników w zawodach, w których planowane jest zatrudnienie		Zawody (wg grup KZiS) wskazywane przez badanych jako zawód marzeń (badania gimnazjalistów)	
	powiat rzeszowski	m. Rzeszów	powiat rzeszowski [n=1053]	m. Rzeszów [n=1060]
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,0%	0,3%	2,8%	4,6%
specjaliści	21,7%	27,5%	48,5%	59,0%
technicy i inny średni personel	7,4%	11,4%	16,1%	20,8%
pracownicy biurowi	9,0%	9,2%	0,9%	1,0%
pracownicy usług i sprzedawcy	11,9%	25,2%	10,9%	7,1%
rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,0%	0,1%	1,6%	0,6%
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	43,6%	18,9%	12,8%	5,7%
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	1,4%	5,3%	2,9%	0,7%
pracownicy wykonujący prace proste	5,1%	2,1%	0,1%	0,1%
siły zbrojne	b.d.	b.d.	2,9%	1,6%
trudno powiedzieć	b.d.	b.d.	9,4%	8,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z badania „Zapotrzebowanie na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim”

Z wymienionych wcześniej raportów wynika, że na terenie powiatu rzeszowskiego pracodawcy byli najbardziej zainteresowani zatrudnianiem robotników przemysłowych i rzemieślników (43,6% wskazań) oraz specjalistów (21,7% odpowiedzi) i pracowników usług i sprzedawców (11,9%). Z kolei w ramach badania uczniów gimnazjów okazało się, że pragnęli oni kształcić się głównie w zawodach z grupy specjalistów – twierdziła tak prawie połowa badanych. Częściej wskazywano też zawody z grupy techników i innego średniego personelu oraz robotników przemysłowych i rzemieślników. Jedynie deklarowane przez pracodawców zapotrzebowanie na pracowników usług i sprzedawców (11,9%) mniej więcej pokrywa się z ilością uczniów chcących wykonywać zawody z tej grupy (10,9%).

W przypadku miasta Rzeszowa widać pewną zależność w zapotrzebowaniu pracodawców na pracowników z grupy specjalistów. Jest to kategoria zawodów zarówno najczęściej wskazywana przez pracodawców

jako oczekiwane (27,5% odpowiedzi) oraz największy procent badanych gimnazjalistów chciał pracować w zawodach skategoryzowanych w tej grupie - 59,0%. Niestety podaż (deklaracje uczniów, co do zawodu marzeń) przekroczył w tym przypadku popyt ponad dwukrotnie. Pracodawcom na terenie miasta brakowało również pracowników z grup pracownicy usług i sprzedawcy (25,2%) oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (18,9%). Uczniowie zaś częściej chcieli podążać w kierunku zawodów z grupy techników i innego średniego personelu (20,8% wskazań).

W perspektywie najbliższych trzech lat, według analizowanego raportu, zapotrzebowanie na zawody, według grup KZiS, przedstawiało się następująco:

Tabela 32. Zawody, w których planowane jest zatrudnienie w perspektywie 3 najbliższych lat

Zapotrzebowanie:	powiat rzeszowski	m. Rzeszów
nie przewiduje się zapotrzebowania	3,7%	7,2%
trudno powiedzieć	65,2%	52,5%
przewiduje się zapotrzebowanie na następujące zawody ¹ :	31,1%	40,3%
↓	↓	↓
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,7%	0,3%
specjaliści	14,4%	14,0%
technicy i inny średni personel	6,8%	10,8%
pracownicy biurowi	1,4%	1,7%
pracownicy usług i sprzedawcy	6,8%	7,3%
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	11,0%	6,1%
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	b.d.	1,2%
pracownicy wykonujący prace proste	0,7%	1,2%
trudno powiedzieć	58,2%	57,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z badania „Zapotrzebowanie na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim”

Pracodawcy w badaniu zapotrzebowania na zawody w większości nie byli w stanie przewidzieć czy będą zatrudniać nowych pracowników w przeciągu najbliższych trzech lat – odpowiedź trudno powiedzieć wybrało 65,2% pracodawców z terenu powiatu ziemskiego i ponad połowa badanych z powiatu grodzkiego. Wśród ankietowanych deklarujących zatrudnianie pracowników w perspektywie najbliższych 3 lat w powiecie rzeszowskim najczęściej mówiono o zapotrzebowaniu na specjalistów (14,4% wskazań) oraz

¹ W ramach analizy wzięto pod uwagę odpowiedzi respondentów wskazujące na poszukiwane zawody, po uwzględnieniu liczby pracowników planowanych do zatrudnienia – wyniki odnoszą się do liczby osób planowanych do zatrudnienia.

robotników przemysłowych i rzemieślników (11,0%). Podobnie rzecz się miała w mieście Rzeszów: pracodawcy najczęściej deklarowali chęć zatrudnienia specjalistów (14%) oraz techników i inny średni personel (10,8%).

Tabela 33. Zawody, w których planowane jest zatrudnienie w perspektywie 5 najbliższych lat

Zapotrzebowanie ze strony pracodawców:	powiat rzeszowski	m. Rzeszów
nie przewiduje się zapotrzebowania	8,0%	3,4%
trudno powiedzieć	44,4%	44,9%
przewiduje się zapotrzebowanie na następujące zawody ² :	47,6%	51,7%
		
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	b.d.	b.d.
specjaliści	18,4%	12,7%
technicy i inny średni personel	8,0%	18,4%
pracownicy biurowi	2,3%	8,0%
pracownicy usług i sprzedawcy	6,9%	2,3%
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	9,2%	6,9%
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	b.d.	9,2%
pracownicy wykonujący prace proste	1,1%	18,4%
trudno powiedzieć	54,0%	8,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z badania „Zapotrzebowanie na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim”

Co ciekawe, zapytanie pracodawców o plany zatrudnieniowe w przeciągu najbliższych 5 lat spowodowało, że więcej ankietowanych zadeklarowało chęć zatrudnienia pracowników w tej dłuższej perspektywie czasowej – 47,6% badanych z powiatu ziemskiego oraz 51,7% z powiatu grodzkiego. Niemniej jednak struktura deklarowanego zapotrzebowania na pracowników w powiecie rzeszowskim była analogiczna jak w perspektywie 3 lat. Ponad połowa osób wybrała odpowiedź trudno powiedzieć, a poza tym przeważało zapotrzebowanie na specjalistów (18,4%) oraz robotników przemysłowych i rzemieślników (9,2%). Pracodawcy z terenu miasta podkreślali natomiast możliwość zatrudnienia pracowników wykonujących prace proste (18,4%) oraz techników i innego średniego personelu (18,4%).

² W ramach analizy wzięto pod uwagę odpowiedzi respondentów wskazujące na poszukiwane zawody, po uwzględnieniu liczby pracowników planowanych do zatrudnienia – wyniki odnoszą się do liczby osób planowanych do zatrudnienia.

Tabela 34. Problemy ze znalezieniem odpowiedniego pracownika

Problemy ze znalezieniem odpowiedniego pracownika:	powiat rzeszowski	m. Rzeszów
tak	54,6%	57,4%
nie	40,5%	37,7%
trudno powiedzieć	4,8%	5,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z badania „Zapotrzebowanie na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim”

Wart podkreślenia jest fakt, że z wyżej wymienionych badań pracodawców wynika, iż mają oni problemy z znalezieniem odpowiedniego pracownika. Deklarowała tak ponad połowa badanych zarówno z terenu powiatu ziemskiego jak i z miasta Rzeszowa. Problemy te najczęściej zgłaszane były przez przedstawicieli dużych firm.

W badaniu zapotrzebowania na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim doprecyzowano z jakimi problemami pracodawcy mają najczęściej do czynienia w trakcie rekrutacji.

Tabela 35. Problemy ze znalezieniem odpowiedniego pracownika – dane szczegółowe dla powiatu i m. Rzeszów

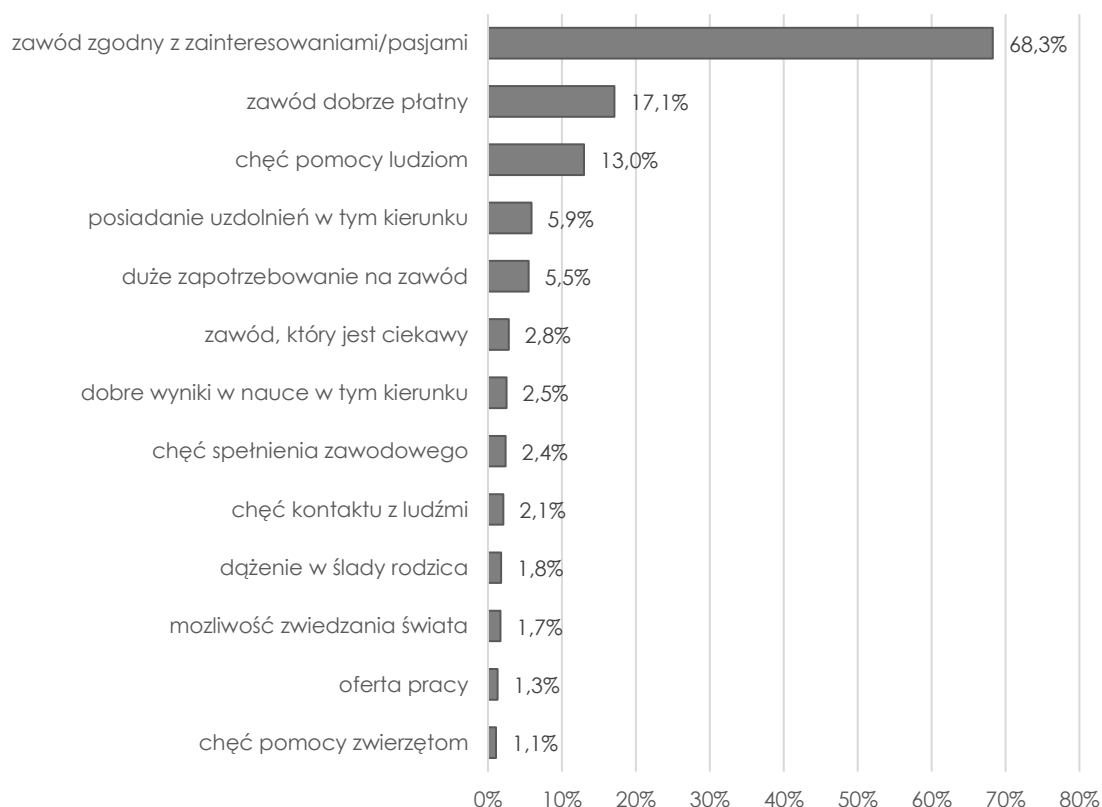
Przyczyny problemów ze znalezieniem odpowiedniego pracownika:	powiat rzeszowski	m. Rzeszów
brak osób posiadających poszukiwany / wymagany zawód	10,9%	10,4%
brak osób o odpowiednich umiejętnościach zawodowych	25,6%	28,3%
brak osób, które posiadają wymagane uprawnienia	8,4%	4,8%
brak osób, które miałyby odpowiednie doświadczenie	10,2%	10,2%
brak osób posiadających odpowiednie kompetencje	13,6%	14,3%
kandydaci mają zbyt duże oczekiwania płacowe	11,4%	10,2%
kandydatom nie odpowiadają proponowane warunki pracy	3,6%	4,0%
kandydaci mają niski poziom motywacji do pracy	13,4%	17,5%
inne	1,1%	0,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z badania „Zapotrzebowanie na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim”

Najczęściej wymienianymi problemami związanymi z zatrudnianiem nowych pracowników w powiecie ziemskim i grodzkim były braki osób o odpowiednich umiejętnościach zawodowych. Wskazywała tak ponad 1/4 obu badanych grup. Następnie podkreślano niski poziom motywacji do pracy oraz brak osób posiadających odpowiednie kompetencje. W przypadku ponad 1/10 liczby ankietowanych pracodawców, zarówno na terenie miasta Rzeszowa jak i powiatu rzeszowskiego problemem był brak osób posiadających odpowiedni zawód. Dlatego istotny jest fakt zwracania uwagi uczniom szkół średnich i studentom, by czas teoretycznej nauki zawodu w jak największej mierze łączyli z nabywaniem doświadczenia poprzez praktyki szkolne/studenckie i staże oraz by podejmowali własne (pozaszkolne) inicjatywy zdobywania doświadczenia np. poprzez indywidualne praktyki, prace dorywcze itp.

Ma to szczególne znaczenie, gdyż w badaniu uczniów klas 3 gimnazjów okazało się, że podejmują oni decyzję o wyborze zawodu, przede wszystkim, kierując się swoimi zainteresowaniami (Wykres 16).

Wykres 16. Najczęściej wskazywane przez badanych uzasadnienia wyboru ich „zawodu marzeń”

n=155,1 dane nie sumują się do 100%, ponieważ badani wskazywali więcej niż 1 odpowiedź, w zestawieniu zaprezentowano wyłącznie najliczniej wskazywane uzasadnienia

Analiza danych zawartych w raportach z badania zapotrzebowania na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim wskazuje na wyższe oczekiwania

pracodawców z terenu powiatu grodzkiego, co do poziomu wykształcenia kandydatów do pracy. Najwięcej pracodawców planowało poszukiwać pracowników z wykształceniem wyższym – wskazała tak ponad 1/3 ankietowanych. Następnie oczekiwano wykształcenia średniego zawodowego lub policealnego (16,7%) oraz zasadniczego zawodowego (15,5%). W powiecie rzeszowskim mniejszy odsetek pracodawców wskazywał na chęć zatrudnienia pracowników z wykształceniem wyższym (28,1%). Odsetki badanych planujących zatrudniać osoby z wykształceniem średnim zawodowym lub policealnym oraz zasadniczym zawodowym były zbliżone jak w mieście Rzeszowie (odpowiednio 17,9% oraz 15,6%). Natomiast ponad 1/10 pracodawców z tego regionu nie przeszkadzałoby, jeśli potencjalni pracownicy mieliby tylko wykształcenie podstawowe.

Tabela 36. Poziom wykształcenia oczekiwany od kandydatów

Oczekiwany poziom wykształcenia:	powiat rzeszowski	m. Rzeszów
podstawowe	10,8%	0,0%
gimnazjalne	0,0%	0,2%
zasadnicze zawodowe	15,6%	15,5%
średnie ogólnokształcące	13,5%	7,1%
średnie zawodowe lub policealne	17,9%	16,7%
wyższe	28,1%	34,5%
brak konkretnych oczekiwań	14,2%	26,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów z badania „Zapotrzebowanie na zawody oraz kwalifikacje i kompetencje na lokalnych rynkach pracy w województwie podkarpackim”

Odnosząc te dane do wyników badań gimnazjalistów można stwierdzić, że najbardziej ambitne plany edukacyjne uczniów gimnazjów odbiegają od wykazywanego przez pracodawców zapotrzebowania na pracowników. Odsetek uczniów planujących uzyskać wykształcenie wyższe (zarówno uniwersyteckie ścisłe, ekonomiczne, humanistyczne jak i politechniczne) wyniósł prawie 75% dla miasta Rzeszowa i nieco ponad 50% dla powiatu rzeszowskiego, co znacząco przewyższa oczekiwania pracodawców (34,5% wskazań w mieście Rzeszowie i 28,1% wskazań w powiecie rzeszowskim).

Rozbieżność między planami pracodawców co do zatrudniania pracowników o wykształceniu średnim zawodowym, a planami uczniów, chcących osiągnąć ten poziom wykształcenia już jest zdecydowanie mniejsza. Gimnazjaliści deklarujący chęć uzyskania wykształcenia średniego zawodowego w Rzeszowie stanowili prawie 14% a w powiecie ziemskim ponad 27%. Natomiast odsetek pracodawców oczekujący takiego wykształcenia na terenie powiatu rzeszowskiego ziemskiego i grodzkiego oscylował w okolicach 17%.

Jeszcze mniejsza liczba uczniów dąży do uzyskania wykształcenia średniego ogólnokształcącego. W mieście jest to mniej niż co dziesiąty uczeń, w powiecie rzeszowskim jest ich troszkę więcej (15,8%). Jest to bardzo zbieżne z oczekiwaniami pracodawców. W Rzeszowie osoby o tym poziomie wykształcenia chciało zatrudnić 7,1% badanych pracodawców. A na terenie powiatu ziemskiego odsetek wskazań na ten poziom wykształcenia wyniósł 13,5%.

Co ciekawe, znikome odsetki uczniów w mieście Rzeszowie, jak i na terenie powiatu rzeszowskiego planowały poprzestać na uzyskaniu wykształcenia branżowego I stopnia. Było to odpowiednio 2,3% gimnazjalistów z miasta oraz 5,8% z powiatu rzeszowskiego. A dla pracodawców z terenu wyżej wymienionych powiatów, takie wykształcenie pracowników byłoby wystarczające w około 15% wskazań.

Tabela 37. Poziom wykształcenia jakie docelowo chcieliby osiągnąć badani gimnazjaliści

Docelowy poziom wykształcenia:	powiat rzeszowski	m. Rzeszów
wyższe (uniwersyteckie + politechniczne)	51,0%	74,7%
średnie zawodowe	27,4%	13,9%
średnie ogólnokształcące	15,8%	9,1%
branżowe I stopnia	5,8%	2,3%

n=2537 [powiat rzeszowski=1307, m. Rzeszów=1230]

Jednak należy podkreślić, że znaczenie odpowiedniego poziomu wykształcenia jest dla pracodawców kwestią wtórną. Jak widać w przedstawionej wcześniej Tabeli 35 z problemami z rekrutacją pracowników – najczęściej wskazywano na brak osób o odpowiednich umiejętnościach zawodowych, twierdził tak co czwarty badany.

W ramach badania desk research poddano analizie również raport Wojewódzkiego Urzędu Pracy [Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2017 r.](#), w którym zaprezentowano informacje pochodzące z obowiązującej sprawozdawczości instytucji rynku pracy. Nie jest to całość procesów dziejących się na rynku pracy, gdyż nie uwzględnia ofert pracy nieumieszczonych w PUP, ale pozwala sprawdzić w jakim wymiarze deklaracje pracodawców co do planów zatrudnieniowych, w wymienionych wyżej badaniach dla powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszów, pokrywają się z faktycznie istniejącymi procesami zatrudnieniowymi pracodawców na terenie Podkarpacia.

Według wymienionego raportu, w województwie podkarpackim na dzień 30 VI 2017 r. w stosunku do stanu na koniec roku 2016 odnotowano spadek liczby

osób bezrobotnych o 15 588 osób, a stopy bezrobocia o 1,6 pkt. proc. (z 11,6% w grudniu 2016 roku, do 10% w lipcu 2017 r.).

Na dzień 30 VI 2017 r. odnotowano znaczną ilość osób bezrobotnych w następujących grupach zawodów: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (26,9% bezrobotnych w zawodach), pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (20,5%), technicy i inny średni personel (16,3%), specjaliści (13,7%), pracownicy przy pracach prostych (8,9%).

Tabela 38. Bezrobotni według grup zawodów w województwie podkarpackim a wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone przez pracodawców do PUP (stan na 30.VI.2017r)

Grupy zawodów:	Kody zawodów:	Liczba osób bezrobotnych:	%	Liczba zgłoszonych miejsc ogółem w I półroczu 2017 r.:	%
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	510	*0,6%	232	*0,6%
specjaliści	2	10 907	*13,7%	2 608	*6,5%
technicy i inny średni personel	3	12 969	*16,3%	3 674	*9,1%
pracownicy biurowi	4	3 655	*4,6%	4 458	*11,1%
pracownicy usług i sprzedawcy	5	16 343	*20,5%	9 233	*23,0%
rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	1 532	*1,9%	370	*0,9%
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	21 427	*26,9%	9 612	*23,9%
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	5 147	*6,5%	4 634	*11,5%
pracownicy wykonujący prace proste	9	7 088	*8,9%	5 408	*13,4%
siły zbrojne	0	38	*0,05%	0	*0,0%
bezrobotni bez zawodu	A	12 363	**13,4%	0	**0,0%
bezrobotni z zawodem	B	79 616	100,0%	40 229	100,0%
ogółem	AB	91 979	---	40 229	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2017 r.,

** W jednocyfrowych grupach zawodów, odsetek w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem z zawodem (B=100%).*

*** Odsetek dla bezrobotnych bez zawodu w stosunku do "ogółem" (A+B=100%)*

Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej adresowane były najczęściej do osób bezrobotnych z następujących grup zawodów: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 23,9% ogółu zgłoszonych do PUP ofert pracy w zawodach oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (23,0%), co odpowiadało strukturze grup bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Jednak liczba bezrobotnych dwukrotnie przekraczała liczbę pojawiających się ofert. Kolejne miejsca pracy zgłaszane do powiatowych urzędów pracy to pracownicy wykonujący prace proste (13,4%), operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (11,5%), pracownicy biurowi (11,1%) oraz technicy i inny średni personel (9,1%). Ta ostatnia grupa zawodów również pojawia się często wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP.

W kontekście największego zainteresowania badanych gimnazjalistów uzyskaniem zawodów *marzeń* z grupy specjalistów (48,5% wskazań w powiecie rzeszowskim oraz 59,0% w Rzeszowie) podkreślić należy bardzo małą liczbę ofert pracy dla pracowników z grupy specjalistów (2 608 ofert), co stanowi 6% ogółu ofert pracy zgłoszonych w I półroczu 2017r. w instytucjach rynku pracy w całym województwie podkarpackim.

Kolejny analizowany raport dotyczący planów zatrudnieniowych pracodawców z terenu Podkarpacia to [Barometr zawodów 2018](#). Opracowanie to zostało przygotowane w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Rzeszowie, w ramach ogólnopolskiego badania *Barometr zawodów* realizowanego na zlecenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Przedstawiono w nim trzy grupy zawodów:

- zawody deficytowe, w których nie powinno być trudności ze znalezieniem pracy, gdyż zapotrzebowanie pracodawców będzie duże, a podaż pracowników o odpowiednich kwalifikacjach – niewielka,
- zawody zrównoważone, w których liczba ofert pracy będzie zbliżona do liczby osób zdolnych do podjęcia zatrudnienia w danym zawodzie (podaż i popyt zrównoważą się),
- zawody nadwyżkowe, w których znalezienie pracy może być trudniejsze ze względu na niskie zapotrzebowanie i/lub nadmierną liczbę kandydatów spełniających wymagania pracodawców.

W ramach analizy desk research skorelowano najczęściej wskazywane odpowiedzi gimnazjalistów na pytanie o swój wymarzony zawód z zapotrzebowaniem na te zawody prognozowane w ramach Barometru Zawodów na terenie powiatu rzeszowskiego ziemskiego i miasta Rzeszów oraz województwa podkarpackiego.

W poniższej tabeli oznaczono czy wskazane zawody należą do wyżej wymienionych grup, według następującego schematu:

- D – zawód deficytowy,
- Z – zawód zrównoważony,
- N – zawód nadwyżkowy.

W związku z tym, że niektóre zawody podane przez uczniów gimnazjów wpisane były zbyt ogólnie, w tabeli przedstawiono je w podziale na kilka podgrup lub przypisano do istniejących w Barometrze kategorii zawodów. Z poniższej analizy wynika, że większość wybieranych przez uczniów zawodów jest uzasadniona potrzebami rynku pracy powiatu rzeszowskiego ziemskiego i grodzkiego oraz województwa podkarpackiego. Dodatkowo takie zawody jak: mechanik, nauczyciel praktycznej nauki zawodu, kucharz, fryzjer, kierowca autobusów, samochodów ciężarowych, przedstawiciel handlowy, elektryk, fizjoterapeuta, elektromechanik, pielęgniarka, przedszkolanka, stewardesa i samodzielny księgowy, to zawody na które jest bardzo duże zapotrzebowanie na rynku pracy. Istnieje tylko ryzyko, że uczniowie chcący pracować jako prawnicy, nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących albo nauczania przedszkolnego, tłumacze, rolnicy, ekonomiści i pracownicy biur podróży mogą mieć duże problemy ze znalezieniem zatrudnienia po zakończeniu edukacji.

W analizowanym raporcie podkreślano również duże zapotrzebowanie na różnych fachowców zajmujących się budowaniem (betoniarze i zbrojarze, cieśle i stolarze budowlani, monterzy konstrukcji metalowych, instalacji budowlanych, murarze i tynkarze). Odpowiedzi uczniów, wskazujące na chęć pracy jako budowlańcy były zbyt ogólne i uniemożliwiły sprecyzowanie co dokładnie chcą robić w przyszłości.

Tabela 39. Zawód uznawany za „zawód marzeń” a zapotrzebowanie na niego na rynku pracy

Zawód marzeń gimnazjalistów:	% wskazań ogółem:	Barometr zawodów 2018		
		Uwagi do kategorii zawodów z barometru:	powiat rzeszowski i miasto Rzeszów:	województwo podkarpackie:
informatyk	13,25%		Z	Z
lekarz	9,70%		Z	Z
nie wiem	9,09%	-	-	-
mechanik	5,30%		Z	D
sportowiec	4,64%	brak danych		
architekt	4,12%		Z	Z
psycholog	3,98%		Z	Z
policjant	3,79%	pracownicy służb mundurowych	Z	Z
właściciel firmy/ biznesmen	3,31%	brak danych		
adwokat/ prawnik	3,22%		N	N
nauczyciel	2,60%			
• języków obcych i lektorzy			Z	Z
• przedmiotów zawodowych			Z	Z
• przedmiotów ogólnokształcących			N	N
• praktycznej nauki zawodu			D	D
• nauczania początkowego			N	N
grafik komputerowy	2,60%		Z	Z
żołnierz	2,27%	brak danych		
kosmetyczka	2,27%		Z	Z
kucharz	1,80%		D	D
aktor	1,75%	brak danych		
fryzjer	1,66%		Z	D
dziennikarz	1,66%		Z	Z
stomatolog	1,66%		Z	Z
weterynarz	1,33%		Z	Z
projektant	1,33%		Z	Z
kierowca	1,28%			
• autobusów			D	D
• samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych			D	D
• samochodów osobowych			Z	Z

pilot	1,18%	brak danych		
przedstawiciel handlowy	1,14%		D	Z
wizażystka/ stylistka	1,14%	brak danych		
tłumacz	1,09%		Z	N
elektryk	1,04%		Z	D
cukiernik	0,95%		Z	Z
muzyk	0,95%	brak danych		
trener sportowy	0,85%		Z	Z
fotograf	0,80%		Z	Z
fizjoterapeuta	0,76%		Z	D
elektromechanik	0,76%		Z	D
dietetyk	0,76%	brak danych		
projektant mody	0,76%	brak danych		
pielęgniarka	0,71%		D	D
przedszkolanka	0,66%		D	Z
podróżnik	0,66%	pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej	N	N
stewardesa/ steward	0,66%	pracownicy obsługi ruchu lotniczego	D	b.d.
inżynier	0,66%	brak danych		
ekonomista	0,62%		N	N
rolnik	0,57%		N	N
księgowy	0,57%			
• samodzielny księgowy			D	D
• pracownicy ds. rachunkowości i księgowości			Z	Z
mechatronik	0,57%		Z	Z
piosenkarz	0,57%	brak danych		
budowlaniec	0,52%	zbyt ogólna kategoria		
ratownik medyczny	0,52%		Z	Z
artysta	0,52%	brak danych		
farmaceuta	0,52%		Z	Z
model	0,52%	brak danych		

Źródło: opracowanie własne na podstawie Barometru zawodów 2018 r.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Spis tabel:

Tabela 1. Podział badanych na uczniów szkół z poszczególnych szkół objętych badaniem	17
Tabela 2. Czynniki mające wpływ na decyzję badanych o wyborze szkoły (w podziale na powiat)	28
Tabela 3. Osoby pomagające badanym w wyborze szkoły (w podziale na powiat)	29
Tabela 4. Branże, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani (w podziale na powiat)	31
Tabela 5. Zawody (wg grup KZiS) wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” (w podziale na powiat)	32
Tabela 6. Zawody (wg podgrup KZiS) najczęściej wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” (w podziale na powiat)	33
Tabela 7. Zawody najczęściej wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” (w podziale na powiat)	34
Tabela 8. Powody, którymi badani uzasadniali wybór własnego „zawodu marzeń” (w podziale na powiat)	35
Tabela 9. Najczęściej wskazywane przez badanych „zawody marzeń” w zestawieniu z najczęstszymi uzasadnieniami	36
Tabela 10. Zawody uważane przez badanych za „zawody przyszłości” (w podziale na powiat)	38
Tabela 11. Typ szkoły, który badani zamierzają wybrać po ukończeniu gimnazjum a ich płeć (w podziale na powiat)	39
Tabela 12. Typ szkoły, który badani zamierzają wybrać po ukończeniu gimnazjum a zawód ich matek	40
Tabela 13. Typ szkoły, który badani zamierzają wybrać po ukończeniu gimnazjum a zawód ich ojców	41
Tabela 14. Plany badanych po ukończeniu szkoły średniej a ich płeć (w podziale na powiat)	42
Tabela 15. Plany badanych po ukończeniu szkoły średniej a zawód ich matek	42
Tabela 16. Plany badanych po ukończeniu szkoły średniej a zawód ich ojców	43
Tabela 17. Wykształcenie jako docelowo chcieliby osiągnąć badani a ich płeć (w podziale na powiat)	44
Tabela 18. Wykształcenie jako docelowo chcieliby osiągnąć badani a zawód ich matek	45
Tabela 19. Wykształcenie jako docelowo chcieliby osiągnąć badani a zawód ich ojców	46
Tabela 20. Branże, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani a ich płeć	47
Tabela 21. Branże, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani a zawód ich matek	48
Tabela 22. Branże, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani a zawód ich ojców	49
Tabela 23. Zawody najczęściej wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” a ich płeć	50
Tabela 24. Zawody najczęściej wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” a zawód ich matek	51
Tabela 25. Zawody najczęściej wskazywane przez badanych jako „zawód marzeń” a zawód ich ojców	52
Tabela 26. Powody, którymi badani najczęściej uzasadniali wybór własnego „zawodu marzeń” a ich płeć	53

Tabela 27. Powody, którymi badani najczęściej uzasadniali wybór własnego „zawodu marzeń” a zawód ich matek	54
Tabela 28. Powody, którymi badani najczęściej uzasadniali wybór własnego „zawodu marzeń” a zawód ich ojców	55
Tabela 29. Branże, w których najczęściej chcieliby w przyszłości pracować badani a wykształcenie, które docelowo chcieliby oni osiągnąć	60
Tabela 30. Planowane zatrudnienie w perspektywie 12 miesięcy	61
Tabela 31. Zawody, w których planowane jest zatrudnienie w perspektywie 12 miesięcy a wyniki badania gimnazjalistów	62
Tabela 32. Zawody, w których planowane jest zatrudnienie w perspektywie 3 najbliższych lat	63
Tabela 33. Zawody, w których planowane jest zatrudnienie w perspektywie 5 najbliższych lat	64
Tabela 34. Problemy ze znalezieniem odpowiedniego pracownika	65
Tabela 35. Problemy ze znalezieniem odpowiedniego pracownika – dane szczegółowe dla powiatu m. Rzeszów	65
Tabela 36. Poziom wykształcenia oczekiwany od kandydatów	67
Tabela 37. Poziom wykształcenia jakie docelowo chcieliby osiągnąć badani gimnazjaliści	68
Tabela 38. Bezrobotni według grup zawodów w województwie podkarpackim a wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone przez pracodawców do PUP (stan na 30.VI.2017r)	69
Tabela 39. Zawód uznawany za „zawód marzeń” a zapotrzebowanie na niego na rynku pracy	72

Spis wykresów:

Wykres 1. Podział badanych na uczniów szkół z powiatu m. Rzeszów i powiatu rzeszowskiego	15
Wykres 2. Podział badanych na uczniów szkół z poszczególnych gmin objętych badaniem	16
Wykres 3. Płeć badanych uczniów (w podziale na powiat)	18
Wykres 4. Miejsce zamieszkania badanych uczniów (w podziale na powiat)	18
Wykres 5. Zawód matki (wg grup KZiS) badanych uczniów (w podziale na powiat)	20
Wykres 6. Zawód matki (wg podgrup KZiS) badanych uczniów (w podziale na powiat)	21
Wykres 7. Zawód ojca (wg grup KZiS) badanych uczniów (w podziale na powiat)	22
Wykres 8. Zawód ojca (wg podgrup KZiS) badanych uczniów (w podziale na powiat)	24
Wykres 9. Typ szkoły, który badani zamierzają wybrać po ukończeniu gimnazjum (w podziale na powiat)	26
Wykres 10. Plany badanych po ukończeniu szkoły średniej (w podziale na powiat)	26
Wykres 11. Wykształcenie jakie docelowo chcieliby osiągnąć badani (w podziale na powiat)	27
Wykres 12. Zainteresowanie przez badanych spotkaniem z doradcą zawodowym (w podziale na powiat)	37
Wykres 13. Najczęściej wskazywane przez badanych ścieżki kontynuowania edukacji	57
Wykres 14. Najczęściej wskazywane przez badanych ścieżki kontynuowania edukacji (powiat rzeszowski)	58
Wykres 15. Najczęściej wskazywane przez badanych ścieżki kontynuowania edukacji (m. Rzeszów)	59
Wykres 16. Najczęściej wskazywane przez badanych uzasadnienia wyboru ich „zawodu marzeń”	66

ZAŁĄCZNIK: KWESTIONARIUSZ ANKIETY WYKORZYSTANY DO BADANIA UCZNIÓW KLAS 3 GIMNAZJÓW

ANKIETA DLA UCZNIÓW 3 KLASY GIMNAZJUM

Drodzy Uczniowie,

Serdecznie prosimy o czytelne wypełnienie niniejszej ankiety dotyczącej wyboru dalszego kierunku kształcenia i drogi zawodowej.

Ankieta jest anonimowa. Wypełniając ankietę należy oznaczyć krzyżykiem wybrany wariant (warianty) oraz odpowiedzieć na pytania.

Dziękujemy.

1. Nazwa Szkoły, do której uczęszczasz:

.....

2. Płeć

☐kobieta ☐mężczyzna

3. Miejsce zamieszkania

4. ☐miasto ☐wieś

5. Jaki typ szkoły zamierzasz wybrać?

☐ liceum ogólnokształcące ☐technikum

☐ szkołę branżową I stopnia ☐ jeszcze nie wybrałem/łam

6. Po szkole średniej planujesz:

☐podjąć dalsze kształcenie ☐ szukać pracy

7. Jakiego wykształcenia chciałbyś/chciałabyś osiągnąć?

☐branżowe I stopnia ☐średnie zawodowe ☐średnie ogólnokształcące

☐ wyższe uniwersyteckie (humanistyczne) ☐wyższe politechniczne

☐ wyższe uniwersyteckie (ekonomiczne + nauki ścisłe)

8. Myśląc o przyszłym zawodzie jaką branżę byś wybrał/ła?

☐ ekonomia i reklama: handlowiec, biznes, reklama

☐ moda i projektowanie: moda, fryzjerstwo,

☐ hotelarstwo i gastronomia

☐ budownictwo

☐ transport

☐ mechanik

☐ energetyka

☐ ochrona środowiska

☐ elektronika

☐ informatyka

☐ inne.....

9. Które z niżej wymienionych czynników mają wpływ na Twoją decyzję dotyczącą wyboru szkoły?

☐ zainteresowania, zdolności ☐ perspektywa otrzymania pracy ☐ położenie

szkoły ☐ opinia rówieśników ☐ wyniki w nauce ☐ perspektywa dalszej nauki

☐ opinia rodziców ☐ oferta szkoły

☐

inne.....

10. Kto Ci pomaga w wyborze?

☐ decyzja samodzielna ☐ rodzice ☐ dalsza rodzina ☐ koledzy ☐ nauczyciele

☐ doradca zawodowy

11. Jaki jest Twój zawód marzeń i dlaczego:

.....
.....
.....

12. Czym zajmują się Twoi rodzice (wykonywany zawód):

Mama.....

Tata.....

13. Czy jesteś zainteresowany spotkaniem z doradcą zawodowym?

☐tak ☐nie

14. Zawody przyszłości to m.in.

☐informatyk ☐sprzedawca ☐logistyk ☐farmaceuta ☐kosmetyczka

☐przedstawiciel handlowy ☐mechatronik ☐elektrotechnik ☐stolarz

☐murarz ☐nauczyciel ☐lekarz ☐grafik komputerowy ☐konstruktor

odzieży ☐ogrodnik ☐psycholog ☐policjant ☐urzędnik państwowy